

ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

นางสาวศนิษฐา ตามบุญ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

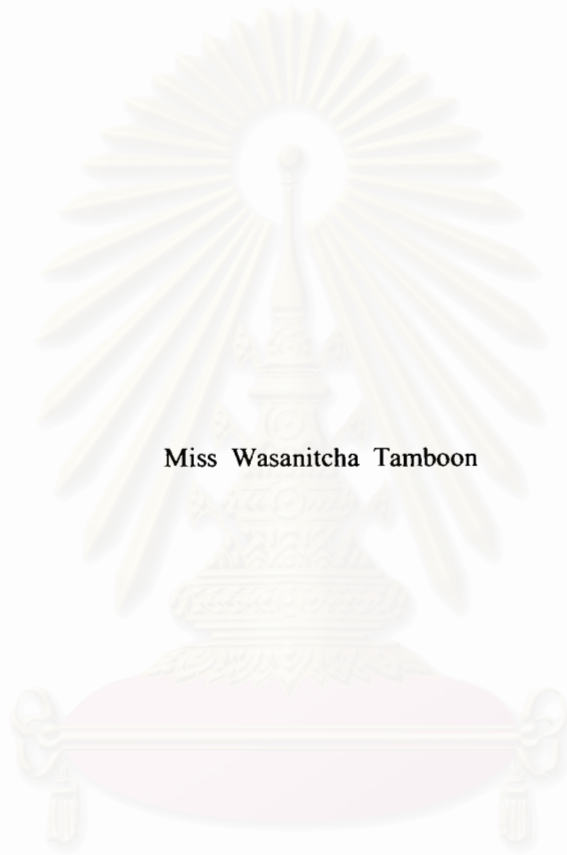
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1016-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**TEACHERS' NEEDS FOR COMPETENCY
DEVELOPMENT IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE LEARNING STRAND
ACCORDING TO BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. 2544**

Miss Wasanitcha Tamboon

สถาบันวิทยบริการ

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies**

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1016-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

โดย

นางสาววศนิจูจันดา ตามบุญ

สาขาวิชา

การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พันธ์)

วศณัฐธรรมา ตามบุญ : ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. (TEACHERS' NEEDS FOR COMPETENCY DEVELOPMENT IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE LEARNING STRAND ACCORDING TO BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. 2544) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.วลัย พานิช, 101 หน้า. ISBN 947-53-1016-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตัวอย่างประชากรเป็นครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 354 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติมาก ยกเว้นความรู้และทักษะการปฏิบัติในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ความรู้ด้านปรัชญา กฎหมาย และประชากรศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ โครงการ กระบวนการสืบสอบ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การกระจำคำนิยาม วิธีสอนโดยการทัศนศึกษา การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ เกม สถานการณ์จำลอง สตอรี่ไลน์ การเรียนแบบร่วมมือ การใช้ผังกราฟฟิก การใช้แหล่งการเรียนรู้ การวิจัย การใช้ภาษาอังกฤษ และการใช้อินเตอร์เน็ต
2. ครูสังคมศึกษามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติมาก ยกเว้นความรู้และทักษะการปฏิบัติในเรื่องวิธีสอนแบบบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2547

ลายมือנית 10 กันยายน 2547
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษารวม.....

KEY WORD: COMPETENCY / SOCIAL STUDIES / BASIC EDUCATION CURRICULUM

WASANITCHA TAMBOON : TEACHERS' NEEDS FOR COMPETENCY DEVELOPMENT IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE LEARNING STRAND ACCORDING TO BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. 2544. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR WALAI PANICH, D.Ed . 101pp. ISBN 974-53-1016-6.

The purposes of this study were 1) to investigate the competencies of social studies, religion and culture teachers according to Basic Education Curriculum B.E. 2544. 2) to study needs for competency development of social studies, religion and culture teachers. The numbers of 354 social studies teachers in secondary schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission, Bangkok Metropolis were mutiple stage randomly selected. The research instrucment was a set of opinionnair. The obtained data were analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviation.

The results of research were as follows:

1. Social studies teachers expressed that they had much competencies in knowledge, characteristics and skills aspects except in the items of curriculum development, the knowledge on philosophy, laws and population science, integrated teaching approach, project, inquiry, web-based teaching, value clarification, filedtrip, drama, role play, games, simulation, storyline, cooperative-learning, graphic technique, learning resource use, research, English language and internet use.
2. Social studies teachers needed to develop competencies in all items of knowledge characteristics and skills aspects except the lecture as a method of teaching.

Department Curriculum, Instruction, and Educational Technology Student's signature.....

Wasanitcha Tamboon

Field of study Teaching Social Studies

Advisor's signature.....

Walai Panich

Academic Year 2004

Co-advisor's signature.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนสมบูรณ์ และมีคุณภาพ ตลอดจนเป็นกำลังใจให้ศิษย์ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และน้อง ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนความห่วงใย คำแนะนำ และคำปรึกษาตลอดการศึกษาเล่าเรียน ขอบขอบคุณสมาชิกในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือต่างๆเป็นอย่างดี ขอขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆทุกคนที่ให้กำลังใจและคำปรึกษา คุณค่าที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้กับผู้เป็นที่รักทุกท่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ความหมายของสมรรถภาพ.....	8
2.2 สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา.....	10
2.3 สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.....	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.4.1 งานวิจัยในประเทศ.....	31
2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	33
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
3.6 การนำเสนอข้อมูล.....	41
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

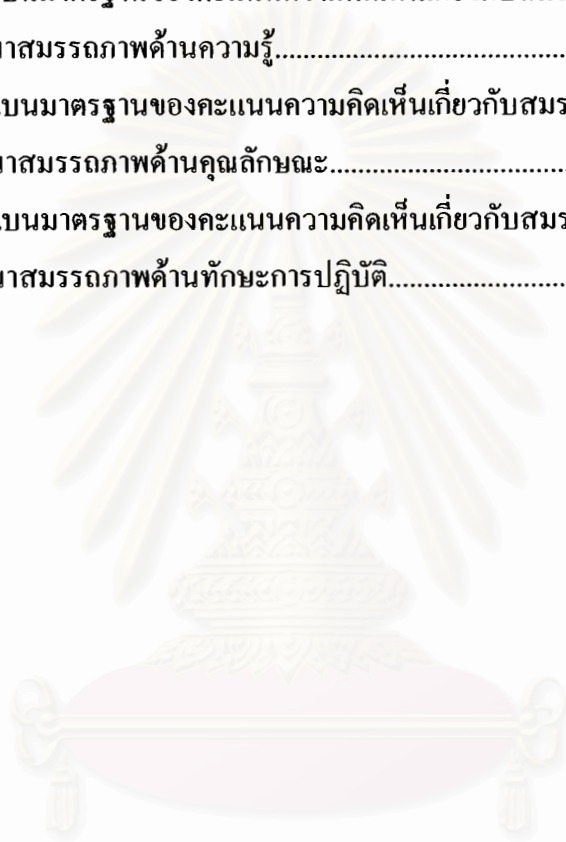
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	55
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	55
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	58
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	64
รายการอ้างอิง.....	66
ภาคผนวก.....	69
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	70
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	86
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	87
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	91
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	101

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

1. จำนวน โรงเรียน จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา.....	32
2. จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ.....	42
3. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้.....	44
4. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ.....	49
5. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ.....	50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อมนุษยชาติ และประเทศต่าง ๆ มาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม รวมทั้งชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ และจะกระทบถึงกันไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนของโลก ผู้นำของประเทศต้องมีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องเหมาะสมกับยุคสมัย และสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจึงจะสามารถนำองค์กรของตนให้สามารถฝ่าฟันวิกฤติต่าง ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยประการสำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ คือ การศึกษาของประชาชน ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงมุ่งเน้นในการปฏิรูปการศึกษากันอย่างจริงจัง รวมถึงประเทศไทย

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยที่ใช้ในอดีต คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) มีข้อบกพร่องหลายประการซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรมีข้อจำกัด และไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่ความรู้ได้ทันการณ์ เนื่องมาจากการกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น อีกทั้งการจัดหลักสูตรการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ได้ การนำหลักสูตรไปใช้ไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ สำหรับติดต่อสื่อสารและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545 : 1 – 3) ด้วยสาเหตุสำคัญดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้มีการกำหนดหลักสูตร เพื่อให้ทันกับ

สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดทำหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ครู ผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน มุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในด้านการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอน ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2544 : 21)

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สมรรถภาพของครูจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องนึกถึงเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ Dictionary of Education ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถภาพ (Competency) คือ ทักษะ มโนทัศน์และเจตคติที่ต้องมี การทำงานทุกชนิดและสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง (Good, 1973 : 121) สำหรับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครู ดังที่ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2530 : 2) กล่าวว่า หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ และทัศนคติที่ครู ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพึงมีเพื่อจะปฏิบัติงาน ด้านงานสอน งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังได้มีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) พบว่าในการปฏิบัติงานของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพครูจำเป็นต้องมีสมรรถภาพ 3 ด้าน คือ ด้าน

ความรู้ ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปสมรรถภาพที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านความรู้ คือ ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้เป็นอย่างดี ระบบการศึกษา วิชาที่สอนเป็นอย่างดี กระบวนการสอน การจัดกิจกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ จิตวิทยาวัยรุ่น แหล่งข้อมูล ด้านการศึกษา กฎระเบียบต่าง ๆ การประเมินผลงานด้านคุณลักษณะและทัศนคติ มีความคิดเห็นที่ดีในเรื่องต่อไปนี้ หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสม การจัดแผนการเรียนควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนการสอนควรใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนมีโอกาสหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งทรัพยากรในชุมชน ควรพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นประชาธิปไตย ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความมั่นคง มีเหตุผล สามารถเผชิญปัญหาโดยใช้วิจารณญาณ สุขุมรอบคอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ด้านทักษะการปฏิบัติ ได้แก่ แสวงหาความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินผลการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนมาใช้เป็นประโยชน์ในการสอน สามารถปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสามารถพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ, 2530 : 171 – 174)

ครูสังคมศึกษาถือว่ามืบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนให้สามารถรับรู้ความเป็นไปของโลก สามารถแก้ปัญหา เกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ (กรมวิชาการ, 2544 : 3) เพราะฉะนั้นครูสังคมศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาสมรรถภาพเพื่อจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังที่ วิชัย ดันศิริ (2542 : 10 – 20) ได้วิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (มาตรา 22)
2. การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความสามารถ (มาตรา 23)
3. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหา (มาตรา 23)

4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็นทำ เป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 23)
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (มาตรา 23)
6. สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 23)
7. ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ (มาตรา 23)
8. จัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่...และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย (มาตรา 23 และมาตรา 29)
9. ส่งเสริมการดำเนินงาน และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ....แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 25)
10. ใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (มาตรา 26)
11. นำเอาหลักสูตรท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนประกอบ....ไม่ว่าจะเป็นวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่ง หมายให้นักเรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนตนเอง และชาติไทย (มาตรา 27)
12. ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (มาตรา 30)

นอกจากนี้ จากงานที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และจากการ รวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาพึงมีเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ช่วย ให้ นักเรียนได้มีพัฒนาการด้านปัญญา อารมณ์ สังคมและร่างกาย (อชยา หาญดำรงกุล, 2522 รพีพรรณ เอกสุภาพรรณ, 2539 อนงค์นาถ วงศ์อัครางกูร, 2539 ดิสพร ศรีสวัสดิ์, 2540 www.davidson.edu/academic/education/socialstudies.html, 23/2/47) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาสาระ มีความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขา สังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ประชาญา ศาสนาในลักษณะบูรณาการ
2. มีความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษาและหลักสูตร
3. มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานและการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลงาน
4. มีความคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ความเป็นผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนและผู้นำชุมชน
6. ความเป็นประชาธิปไตย
7. เป็นผู้มีความรู้ทันโลกทันเหตุการณ์

8. สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรได้
9. มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต
10. มีความสามารถใช้อุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงาน
11. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้เรียน
12. มีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและทางสังคม
13. จัดการเรียนการสอน โดยการทำงานเป็นกลุ่มได้
14. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกับการเรียนรู้กลุ่มอื่นได้ช่วย
15. จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้
16. จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ โดยบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียน เชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรม ลงสู่การปฏิบัติจริงด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ
17. สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม
18. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
19. มีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีความแตกต่างกันทางด้านปัจเจกบุคคล แต่ก็สามารถบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จได้ในระดับเดียวกัน แต่อาจจะต่างกันในเรื่องระยะเวลา
20. มีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยี การวางแผนการสอน การประเมินผล และ ทบทวนสิ่งที่ตนเองสอน และปรับปรุงงานประจำที่ทำอยู่
21. พุด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้ในฐานะภาษาสากล

จะเห็นได้ว่า สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาดังกล่าวข้างต้นประกอบเป็น 3 ด้านด้วยกันคือ ด้านความรู้คือควรมีความรู้ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาการทางสังคมศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านคุณลักษณะ คือลักษณะที่สังคมศึกษา พึงมีในด้านความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความเป็นผู้นำ และลักษณะที่จะเสริมสร้างการปฏิบัติงาน ด้านทักษะการปฏิบัติ คือความชำนาญต่าง ๆ ที่ครูควรมีในการใช้

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การมีทักษะในการใช้แหล่งการเรียนรู้ การทำวิจัย ในชั้นเรียน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีซึ่งสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้จะมีหลักสูตรหรือเทคโนโลยีที่ดีเพียงใดก็ตาม ถ้าครูมีข้อบกพร่องนักเรียนย่อมเรียนไม่ได้ บรรลุผลเต็มที่ ดังนั้นครูที่มีสมรรถภาพในการสอนจึงมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการปฏิรูปการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้มีความสนใจเรื่องความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำผลของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพแก่ผู้สอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในด้านความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในด้านความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูสังคมศึกษา ช่วงชั้น 3 และช่วงชั้น 4 สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร
2. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคมศึกษาตาม ความรับรู้ของครูในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา คือ ความสามารถของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานในด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ด้านความรู้ คือ ความรู้ที่ครูควรมีเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาทางสังคมศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านคุณลักษณะ คือ ลักษณะที่ครูควรมีในด้านความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความเป็นผู้นำ และลักษณะที่จะเสริมสร้างการปฏิบัติงาน

ด้านทักษะการปฏิบัติ คือ ความชำนาญต่างๆ ที่ครูควรมีในการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้แหล่งการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพ คือ ระดับความต้องการของครูที่ต้องการจะพัฒนาสมรรถภาพในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับ “ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยต่าง ๆ และได้รวบรวมประเด็นสำคัญมาเสนอต่อไปนี้

1. ความหมายของสมรรถภาพ
2. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา
3. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของสมรรถภาพ

ความหมายของสมรรถภาพ (Competency) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ให้ความหมายของสมรรถภาพไว้ดังนี้

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2519) ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ครูพึงมีในการช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

กษมา สารสมุทร (2524) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความชำนาญ ที่ครูแสดงออกให้สังเกตและวัดได้

กมล สุกประเสริฐ และคณะ (2526) ได้ให้คำนิยามของ สมรรถภาพ หมายถึง คุณสมบัตินี้ที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัย หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในการทำพฤติกรรมที่ปรารถนาได้

ศิริรัตน์ นิละคุปต์ และคณะ (2529) ได้ให้ความหมายของสมรรถภาพ หมายถึง ระดับความชำนาญที่พึงปรารถนา และคาดหวัง ซึ่งจะต้องแสดงออกในด้านเจตคติ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรม เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ผู้เรียน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ไวท์เลอร์ (Vogler, 1972 อ้างถึงในรัชณี ขวัญบุญจันทร์, 2536) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพโดยทั่วไปของครูไว้ 5 ประการคือ

1. มีสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ
2. รู้จักใช้สมรรถภาพให้เกิดประโยชน์
3. สามารถประเมินผลนักเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ
4. สามารถปรับปรุงเนื้อหาให้พัฒนายิ่งขึ้น
5. ก่อให้เกิดการพัฒนาในตัวนักเรียน

แอนเดอร์แซน (Andersen, 1972) ให้ความหมายของสมรรถภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่เราสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในทางบวก เช่น สมรรถภาพในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สมรรถภาพในการใช้เทคนิคคำถาม เป็นต้น

กู๊ด (Good, 1973) บรรณาธิการ Dictionary of Education ได้สรุปความหมายของสมรรถภาพครู ไว้ว่า สมรรถภาพ คือ ทักษะ (Skill) ความคิด (Concept) และทัศนคติ (Attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ดอดด์ (Dodl, 1973) ได้ให้นิยามของสมรรถภาพครูหมายถึง ทัศนคติ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

โคเคอร์ (Coker, 1976) ให้ความหมายของสมรรถภาพของครู คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของครู

สรุปได้ว่า สมรรถภาพของครู คือ ความสามารถในการที่จะต้องมีในการปฏิบัติงานใน ด้านความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ และสามารถนำเอาวิธีการไปประยุกต์ใช้เพื่อให้นักเรียนเกิด การพัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สมรรถภาพของครูสังคมนศึกษา

จรรยา คุณมี (2520) ได้เสนอลักษณะของครูสังคมนศึกษาที่มีสมรรถภาพสูงแบ่งเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ ได้ 4 หมวด คือ

คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics)

1. เป็นแบบอย่าง ตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน (serve as a good model to pupils)
2. ไม่ฝักใฝ่ในลัทธิการเมืองใดๆ (not be invoted in politics)
3. ซื่อสัตย์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (be loyal to the nation, religion and king)
4. มีจรรยาครูสูง (have high teacher ethics)
5. มีความเอื้อกเย็น (be patient)
6. ไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา (abstain from intoxicating drink)
7. ไม่เล่นการพนัน (never gamble)
8. สามารถควบคุมความประพฤติ จิตใจ และอารมณ์ได้ทุกสถานการณ์ (be able to control one's mind and behavior)
9. เป็นคนสุภาพเรียบร้อย (be polite)
10. เป็นคนสุจริตรอบคอบ (be scrupulous)
11. ปฏิบัติตนคล้ายบิดามารดานักเรียน (be have like the pupil's parents)
12. เป็นผู้ที่มีมองโลกกว้าง (be a world-minded person)
13. เป็นนักตัดสินใจที่ดี (be a decision-maker)
14. มีความกระตือรือร้น (be curious)
15. พยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ (strive for self-improvement)
16. สามารถประเมินผลพฤติกรรมการสอนของตนเองได้ (be able to evaluate one's teaching behavior)
17. สามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสมกับกาลเทศะ (be able to use an appropriate language)
18. มีความเชื่อในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย (believe in the democratic way of life)

19. เป็นผู้มีใจเอื้ออารี (be generous)
20. มีวินัย (be disciplined)
21. มีความรับผิดชอบ (be responsible)
22. อุทิศเวลาให้นักเรียน (be willing to help pupils)
23. เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ (keep oneself up to date)
24. ชอบการท่องเที่ยว (like to travel)
25. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี (have a positive self-concept)
26. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (have self-confidence)
27. ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส (be good-natured and cheerful)
28. แต่งกายเหมาะสม (dress appropriately)
29. เอาใจใส่ สนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก (care a great deal about boys and girls)

คุณลักษณะความสามารถทางวิชาการ (The Specialized Subject Matter)

1. มีประสบการณ์ทางการวิจัยอย่างน้อยหนึ่งแขนงวิชา (have research experience, at least in one area)
2. สามารถในการแก้ปัญหาและดำเนินการสอนเกี่ยวกับข้อขัดแย้งต่างๆ และปัญหาเรื่องค่านิยม (be able to deal with controversial issues and value conflict)
3. มีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม (have a depth knowledge about human culture and society)
4. มีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความคิดรวบยอดและข้อสรุปทางสังคมศาสตร์ (have a broad understanding of social science concepts and generalization)

คุณสมบัติทางวิชาชีพ (The Professional Education)

1. สามารถใช้วิธีการหลายๆ วิธีในการสอนวิชาสังคมศึกษา (be able to facilitate a variety of approaches in teaching the social studies)
2. สามารถใช้อุปกรณ์การสอนแบบต่างๆ ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชนประกอบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (be able to utilize a variety of instructional materials and community resources)
3. สามารถเข้ากับนักเรียนได้ดี (be able to get along well with pupils)
4. สามารถในการให้บริการ แนะนำ ชี้แจง และเร้าใจนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (be able to facilitate, direct, guide, and encourage pupils effectively)
5. สามารถในการพัฒนาหลักสูตรและสามารถประเมินผล ตลอดจนเลือกโครงการทางสังคมศึกษาใหม่ๆ มาใช้ในโรงเรียน (be able to develop curriculum and assess and select new social studies program)

6. สามารถใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน (be able to use learning theory and its application for the instruction)

7. สามารถพัฒนา และใช้เทคนิคการวัดผลต่างๆ หลายวิธีการด้วยกัน (be able to develop and utilize a variety of evaluation techniques)

คุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (The General Education)

ครูสังคมนาควรมีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง รวมถึงปรัชญา ดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนทักษะในการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

วิชิต ประสมปลื้ม (2521) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูสังคมนาที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ

คุณลักษณะของครูสังคมนา มีดังนี้

1. เป็นนักตัดสินใจที่ดี
2. เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ
3. เป็นผู้มองโลกกว้าง
4. ชอบทัศนศึกษา
5. พยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
6. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองได้ดี
7. มีความรับผิดชอบ
8. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. มีความเยือกเย็น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ทุกสถานการณ์
10. มีความสุขุมรอบคอบ
11. สุขภาพเรียบร้อย
12. เป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ
13. เอาใจใส่ และเห็นความสำคัญของผู้เรียน ปฏิบัติตนเหมือนบิดามารดา
14. สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดี
15. มีความเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
16. ยึดมั่นปฏิบัติตามระเบียบ ประเพณี วินัย และจรรยาบรรณครู

นัมนวล ทศวัฒน์ (2526) กล่าวถึง ลักษณะของครูสังคัมศึกษาที่ดี และสมรรถนะของครูสังคัมศึกษา ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาของการเป็นครูสังคัมศึกษาที่ถูกต้อง ครูสังคัมศึกษาต้องมีความเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งที่คนเสนอและยึดเป็นหลักปฏิบัติ และพยายามเตรียมตัวนักเรียนให้สามารถทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ในสังคมปัจจุบัน

2. เจตคติที่ดีต่อวิธีการประชาธิปไตย ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน โดยประพุดคิดตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3. มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) ไม่หลงงมงายในสิ่งที่ไม่มีความเหตุผล

4. เป็นคนใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความคิดเห็นที่ดีของบุคคลอื่นย่อมมีประโยชน์ต่อการนำมาปรับปรุงการสอนของตน

5. เป็นคนรักการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ที่ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งด้านวิชาการและเหตุการณ์ของโลก ศึกษาสถานการณ์และสภาพการณ์ต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ข้อคิดเห็นที่ถูกต้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสังคัมศึกษา

6. ทำการทดลองและวิจัยวิธีการสอนใหม่ๆ ทางสังคัมศึกษา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหาหรือการสอนด้วยวิธีการสืบสวนสอบสวน จากการทดลอง ทำให้ครูมีความเข้าใจวิธีการแจ่มแจ้ง และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน นอกจากนี้ครูสังคัมศึกษาคควรคิดค้นหาวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ มาทดลองใช้ดูบ้าง

7. ชอบท่องเที่ยวและทัศนศึกษา ครูสังคัมศึกษาต้องเป็นผู้รู้มากเห็นมาก และจัดการท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์และความรู้จากท้องถิ่นต่างๆ เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

8. รักและสนใจทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ร่วมกิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่ การอบรมสัมมนาครูสอนสังคัมศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจ และแนวคิดใหม่ในการสอนสังคัมศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในหมู่ครูสอนสังคัมศึกษาด้วยกัน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคัม

9. เป็นคนมีความรู้สึกไวต่อปัญหาต่างๆ ของสังคัม และตอบสนองในเชิงแก้ปัญหาได้ทันท่วงที ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน

10. เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ ในเรื่องที่เป็นปัญหาขัดแย้งของสังคัมและกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคัม

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูสังคัมศึกษา มี 4 ด้าน คือ สมรรถนะทางวิชาการ สมรรถนะทางวิชาชีพ สมรรถนะทางการสอน และสมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์

สมรรถนะทางวิชาการ

1. มีพื้นฐานความรู้เนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์
2. มีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง เช่น ด้านปรัชญา ด้านภาษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ
3. มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนคติ หลักการ และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์
4. มีทักษะในการแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ โดยการใช้เครื่องมือ และวิธีการในการค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลมาสนับสนุนการแก้ปัญหา
5. มีความตระหนักในความเป็นนักวิชาการที่มุ่งศึกษาค้นคว้า และทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคมศึกษา
6. ติดตามความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวทางวิชาการ
7. ติดตามข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันสำคัญ ๆ ของโลก และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศได้
8. ให้ความร่วมมือในการรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน
9. ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10. เผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สมรรถนะด้านวิชาชีพ

มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษา และหลักสูตรสังคมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างดี

1. มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี และกระบวนการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองด้วยการรู้จักคิดค้น และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม
6. ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในสิทธิของผู้อื่น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
8. สามารถผลิตและใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับบทเรียน รวมทั้งสามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาประกอบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. สามารถสร้างและใช้เครื่องมือวัดผลและประสิทธิผลในการเรียนการสอน
10. เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพให้แก่ตนเองอยู่เสมอ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางการศึกษา แล้วนำมาทดลองปฏิบัติ

สมรรถนะทางสังคม

1. วางแผนการสอน ได้เหมาะสมกับลักษณะหรือสภาพของผู้เรียน
2. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา
3. สร้างความคิดรวบยอดจากบทเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง
4. จัดลำดับเนื้อหาในบทเรียน ก่อนและหลังได้อย่างเหมาะสม สามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน สัมพันธ์กับชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักการและกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์
7. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิชาสังคม เพื่อเสริมความเข้าใจในบทเรียน พร้อมฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย
8. ผลิตและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้และเก็บรักษาอุปกรณ์
9. มีทักษะนำเข้าสู่บทเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น
10. ผลิตและใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม และสอดคล้องกับบทเรียน
11. สามารถใช้เทคนิคการสอนได้หลายแบบ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน ลักษณะ และสภาพของผู้เรียน
12. มีทักษะในการตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดค้น และสามารถตอบคำถามนักเรียนได้ชัดเจนและแจ่มแจ้ง
13. มีทักษะในการสรุปบทเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดจากบทเรียนได้ด้วยตนเอง
14. มีทักษะในการนำหลักจิตวิทยาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การเสริมแรง การลงโทษ
15. มีทักษะในการเขียนข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัย และสามารถใช้เทคนิควัดผลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม
16. ประเมินผลการสอนด้วยตนเอง และปรับปรุงวิธีสอนของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

สมรรถนะทางมนุษยสัมพันธ์

1. เป็นคนสุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตรกับคนทั่วไป สามารถปฏิบัติตนต่อบุคคลระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
2. สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี มีหน้าตาขี้มยิ้มแจ่มใส
3. รู้จักสำรวจตน ขอมรับข้อบกพร่องของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องอยู่เสมอ

4. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้ดีและพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5. เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอยู่เสมอ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
6. เคารพในค่าของคน
7. ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน
8. ให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น เผยแพร่ความรู้
9. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และชุมชน
10. เป็นกันเองกับนักเรียน

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) กล่าวว่าครูสังคัมศึกษาควรมีสมรรถภาพเฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาสังคัมศึกษาที่สอน
2. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงสร้างและความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสังคมศาสตร์
3. เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคมไทยและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. สามารถทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ
5. สามารถทำตนเป็นแบบอย่างในการธำรงรักษาคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของสังคมไทย
6. สามารถใช้กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคม

ลาวัณย์ วิทญานุกุล (2533) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและสมรรถภาพที่สำคัญของครูสังคัมศึกษา ไว้ดังนี้

1. เป็นครูที่ดีตามลักษณะครูที่ดีโดยทั่วไป และเป็นครูที่ดีในกรอบวัฒนธรรมไทย
2. มีความรักเด็กและเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนว่า นักเรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน และมีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3. มีความสนุกสนานร่วมกับเด็ก และพร้อมที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน
4. มีความสนใจผู้อื่นและสังคม รู้จักให้ความร่วมมือในสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยถือเป็นการเรียนรู้ชีวิตอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานกับเด็ก
5. มีความสนใจที่จะติดตามความเคลื่อนไหวในสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แล้วนำสิ่งที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ
6. รู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อันแสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติ รวมทั้งการเรียนรู้ทฤษฎีและหลักการต่างๆ ของสังคมศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ
7. มีความเข้าใจในปรัชญาและเป้าหมายของครูสังคมศึกษาอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
8. มีความรู้และสมรรถภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ คือ มีความรู้ดี แจ่มแจ้งในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาและสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศาสตร์ของความเป็นครู ปรัชญา เป้าหมาย หลักการ และวิธีดำเนินการสอน
9. มีความรู้ความสามารถในการสอน คือ มีความรู้ทั้งด้านวิธีการสอนและเทคนิคในการเรียนการสอนที่สำคัญ สามารถนำไปใช้ในการจัดและดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว และเชี่ยวชาญ คือ มีทักษะการสอนแบบต่างๆ
10. รู้จักประยุกต์ปรัชญา ความเชื่อในชีวิตและสังคม ตลอดจนปรัชญาและความเชื่อของสังคมศึกษา คือมีความสามารถหรือมีสมรรถภาพทางมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นมนุษย์ รักในเพื่อนมนุษย์ ชอบการทำงาน รู้จักสร้างสรรค์ชีวิตและสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

บวร มณีเนตร (2533) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นคนทันสมัย ต้องรอบรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่ควรสอนตามเนื้อหาวิชา เพราะเนื้อหาวิชาสังคมกว้างขวางมาก
2. ไม่ควรยึดเนื้อหามากเกินไป ควรสอนให้เกิดการคิดวิเคราะห์
3. การวัดผล ควรวัดผลด้วยตนเอง

วันเพ็ญ วรณโกมล (2544) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ครูสังคมศึกษาวรมี คือ

1. ครูสังคมศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่เข้มแข็ง และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนา
2. ดำรงตนอย่างสมณะ ซื่อสัตย์ ประหยัด
3. ชี้นำให้เยาวชนเข้าใจระบอบการเมืองการปกครอง ทนต่อเหตุการณ์ แก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด
4. แนะนำแนวทางให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี คอยป้องกันมิให้ประพฤติชั่ว

แมก ลอนดอน (Mc London, 1965) ได้กล่าวถึงความสามารถของครูสอนสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. มีพื้นฐานความรู้ในวิชาสังคมศาสตร์ (A Strong Background in the Social Sciences) ครูสอนสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ด้านวิชาการอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งที่มีความเชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่คนสอน สามารถชี้แจงและแนะนำนักเรียน ฝึกอบรมนักเรียนให้มีคุณค่า ภูมิทัศน์ และมีทักษะเกี่ยวกับสังคมได้ดี นอกจากนี้ ครูสอนสังคมศึกษาควรมีความรู้ทางสังคมศาสตร์มากพอเพียงที่จะนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

2. มีประสบการณ์ทางสังคม (Social Experience) ครูสังคมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกเยาวชน ให้เป็นผู้มีคุณค่า และพลเมืองดี ให้นักเรียนเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในกิจการของสังคมต้องสามารถสอนให้นักเรียนปรับตัวทันกับพัฒนาการทางสังคม สอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาของสังคม ครูสอนสังคมศึกษาควรที่จะเข้าร่วมหรือมีส่วนทางกิจกรรมในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อจะนำประสบการณ์เหล่านั้นไปแนะนำเด็ก

3. ต้องมีความรู้ในระบอบการปกครอง และมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย (Faith in Democracy) ครูสังคมศึกษามีส่วนในการฝึกนักเรียนให้มีพฤติกรรมและคุณลักษณะตามระบอบการปกครองของประเทศ ครูต้องมีความรู้และความเชื่อมั่นในระบอบนั้น ๆ จึงจะอบรมนักเรียนให้มีคุณสมบัติดังกล่าวได้

4. มีทักษะในการเป็นผู้นำของวัยรุ่น (Skill as a Leader of Adolescents) ครูสังคมศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ต้องมีเทคนิคในด้านต่าง ๆ ที่จะแนะนำการเรียนรู้ให้แก่เด็กให้ได้รับประโยชน์ รู้จักพิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ และตัดสินใจถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์

5. เป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (Leadership in School Affairs) ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเรียน โดยเด็กได้กระทำโดยตนเอง ได้มีประสบการณ์ด้านความรู้และสังคม

จาโรลิเมค (Jarolimek, 1977) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูสังคมนาว่าควรมีความรู้ ทักษะและความสามารถ ในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมนา

1. เป้าหมายหลักของวิชาสังคมนา
2. ความแตกต่างของวิธีการสอนที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ
3. เนื้อหาต้องมีความครอบคลุมและมีความหลากหลาย
4. เนื้อหาสาระต้องมีความสอดคล้องกัน
5. จัดวิชาการสอนสังคมนาให้สามารถสอนได้ทุก ๆ วัน
6. มีการติดตามแนวโน้มใหม่ ๆ ในเนื้อหาวิชาของหลักสูตรสังคมนา

ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม

1. มีความสามารถในการจัดสถานการณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนสังคมนา
2. ดำเนินถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อวิธีการสอนสังคมนา
3. รู้จักใช้กิจกรรมและแหล่งความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อคิดค้นวิธีการสอน

ที่น่าสนใจและสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

4. ใช้กลยุทธ์และเทคนิคที่มีความหลากหลายสำหรับการสอนสังคมนา

ด้านเนื้อหาวิชาสังคมนา ทักษะ ค่านิยมและวิธีการสอนสังคมนา

1. ระบุ ให้คำจำกัดความ และอธิบายความคิดรวบยอดหลักและหลักการที่เป็นกรอบแนวคิดในการสอนสังคมนา

2. ใช้ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญเพื่อเป็นกรอบทางความคิดสำหรับการวางแผนการสอนสังคมนา

3. รู้จักสอนกระบวนการคิดผ่านเนื้อหาสาระของวิชาสังคมนาได้

4. เลือกเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาความคิดหลัก เจตคติ ค่านิยมและทักษะที่สัมพันธ์กันให้ตรงตามจุดประสงค์

5. ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อการสอนที่หลากหลายสำหรับการเรียนสังคมนา

- การเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร
- ความคิดรวบยอดและหลักการ
- ทักษะ
- เจตคติและค่านิยม

ด้านวิธีการเรียนการสอนสังคมศึกษา

1. รู้จักเลือกและใช้วิธีการที่เหมาะสมไปสู่การวางแผนและการสอนสังคมศึกษา
2. ใช้แหล่งการเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่มีหลากหลายในการสอน
3. เลือกกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายสำหรับนักเรียน
4. ทำแผนการสอนทั้งระยะยาวและระยะสั้นเพื่อการสอนสังคมศึกษา
5. ใช้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเตรียมการวางแผนการสอนสังคมศึกษา

ด้านการวางแผนการสอน

1. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมสำหรับนักเรียน
2. ประยุกต์ใช้กิจกรรมให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ ภาวะ ประสิทธิภาพเดิม และบุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน
3. ส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้หลักสูตรในการเรียนสังคมศึกษาและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำโครงการเป็นรายบุคคลและโครงการกลุ่ม
4. พัฒนานักเรียนให้รู้จักความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดการในชั้นเรียน
5. สามารถที่จะพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล
6. สามารถจะชักจูงและส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการวางแผนและการทำกิจกรรมการเรียน

ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการสืบสอบ

1. เข้าใจและยอมรับวิธีการที่หลากหลายของกระบวนการเรียนรู้
2. มีทักษะในการสืบสอบรวมทั้งวิธีการสอนทักษะด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. สามารถใช้คำถามที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียน
4. ระบุปัญหาที่จะนำมาสู่การจัดการจัดกิจกรรมการสืบสอบ
5. สามารถสร้างโปรแกรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการสืบสอบ
6. มีความสามารถในการพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับการใฝ่รู้ ความอยากรู้อยากเห็นรวมทั้งการคิดด้วยตนเองได้

7. สามารถช่วยนักเรียนประเมินข่าวสารข้อมูลและแหล่งที่มาของข่าวสารข้อมูล

ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการอ่านในสังคมศึกษา

1. มีความรู้ทักษะที่สำคัญในการอ่านในวิชาสังคมศึกษา
2. สามารถจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการอ่าน

3. รู้จักใช้กระบวนการในการวิเคราะห์การอ่านของนักเรียนได้

4. เลือกและประยุกต์เนื้อหาสาระที่มีความเหมาะสมต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน

5. เลือกเนื้อหาสาระสังคัมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียน

6. รู้จักใช้เนื้อหาสาระวิชาสังคัมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะการอ่านของนักเรียน
ด้านการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับช่วงเวลาและมิติของเวลา

1. มีความรู้และสามารถอธิบายลักษณะสำคัญของช่วงเวลาและมิติของเวลาจากการศึกษาสังคัมศึกษา

2. มีทักษะในการใช้แผนที่และการใช้ลูกโลกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของโปรแกรมสังคัมศึกษา

3. มีความสามารถในการวางแผนการสอดความคิดรวบยอดและทักษะในการใช้แผนที่และลูกโลก

4. พัฒนาความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องของยุคสมัยและวิธีการลำดับเหตุการณ์

5. รู้จักใช้เหตุการณ์ปัจจุบันให้เป็นประโยชน์ต่อการสอนทักษะและความคิดรวบยอดในวิชาสังคัมศึกษา

6. สอนนักเรียนให้อ่านและแปลความหมายของข้อมูลเพื่อการนำเสนอในรูปแบบของกราฟแผนผังและการ์ตูน

ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานกลุ่ม

1. มีความรู้ความเข้าใจในทักษะที่สำคัญต่อการทำงานกลุ่ม

2. สามารถสอนทักษะการทำงานกลุ่มได้

3. สามารถจัดชั้นเรียนให้มีความหลากหลายและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา

4. สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการสอนความคิดรวบยอด ทักษะและค่านิยม

5. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีการสอนเกี่ยวกับการแสดงละครบทบาทสมมุติ และการจัดกิจกรรมเกมสถานการณ์จำลอง

6. สามารถสอนให้นักเรียนทำโครงการได้

ด้านการวัดและการประเมินผล

1. สามารถอธิบายวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลายและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสังคัมศึกษา

2. สามารถสร้างและใช้เทคนิคการในการวัดเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสังคัมศึกษาในด้าน

- ความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้
 - การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเจตคติและค่านิยม
 - การพัฒนาทักษะ
3. มีความสามารถในการเลือกและใช้แบบทดสอบมาตรฐานในวิชาสังคมศึกษา
 4. รายงานความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับรู้

ด้านการเป็นครูมืออาชีพ

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการศึกษาอย่างต่อเนื่องและรู้สถานที่เพื่อไปศึกษา
2. รู้จักองค์กรทางวิชาชีพและสมาคมสังคมศึกษา
3. สามารถพัฒนาความเป็นมืออาชีพ

มาโทเรลา (Martorella, 1976) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาว่าควรมีสมรรถภาพ 3 ด้านคือ

- ด้านทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจและความซาบซึ้ง
- ด้านสติปัญญา ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา
- ด้านชุมชน มีส่วนในการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน

ครูสังคมศึกษาต้องมีสมรรถภาพต่อไปนี้

1. ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถนำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์ทางด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านชุมชนตามที่วางแผนการเรียนการสอนไว้และมีความสามารถให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาตามจุดประสงค์ที่วางไว้

2. ครูสังคมศึกษาจะต้องมีความสามารถในการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านสติปัญญาและเจตคติในวิชาสังคมศึกษา มีสมรรถภาพในการสอน การวัดผลและการประเมินผล มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้ รู้จักวิธีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอนเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน มีความสามารถในการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รู้จักการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

3. ครูสังคมศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ มีวิธีการแสวงหาความรู้ในเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ มีการติดตามและรู้จักวิธีการแสวงหาและติดตามความก้าวหน้าทางสังคมศาสตร์ และมีความสามารถในการบูรณาการเนื้อหาวิชาทางสังคมศาสตร์เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา

4. ครูสังคัมศึกษาต้องมีทักษะที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีมนุษยสัมพันธ์ มีการพัฒนาบุคลิกภาพ รู้หลักของการแก้ปัญหา รู้วิธีการแสวงหาข้อมูลและการอ้างอิงข้อมูลที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ครูสังคัมศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องหลักการเรียนรู้ หลักการเรียนการสอน ทั้งการเรียนรู้เชิงสติปัญญา การพัฒนาเจตคติ รู้จักจิตวิทยาวัยรุ่น รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถนำมาบูรณาการกับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนสังคัมศึกษาได้

6. ครูสังคัมศึกษาต้องมีความสามารถในการใช้แหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอน รู้ถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างชุมชนและโรงเรียน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานร่วมกันในโรงเรียน รู้จักใช้แหล่งข้อมูลในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งการประยุกต์ใช้ความรู้ในชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ครูสังคัมศึกษาที่มีสมรรถภาพนั้นต้องมีความสามารถทางวิชาการ มีประสบการณ์ทางการวิจัยและรู้จักใช้แหล่งการวิจัยเพื่อการเรียนการสอน มีพื้นฐานความรู้เนื้อหา มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ สามารถติดต่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องเป็นผู้ที่ทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ซึ่งสมรรถภาพที่กล่าวมานั้นเป็นสมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาจำเป็นต้องมีเพื่อให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา เพราะสมรรถภาพดังกล่าวนี้ จะสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้อให้กับนักเรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์รอบตัวและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้เสนอว่าครูสังคัมศึกษาควรมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้ ต่อไปนี้คือ สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับการเลือกแหล่งการเรียนรู้

สมรรถภาพที่ครูสังคมนตรีควรมีในด้านเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน

1. มีความสามารถที่จะคัดสรรเนื้อหาที่จะเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่า
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ศึกษา สืบค้น ข้อมูลความรู้ ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าทางสังคมศาสตร์ การสืบสวนความรู้ รวมทั้งความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด การจัดระบบข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ สรุป ประเมิน และนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็นต่าง ๆ โดยสื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียน การพูดที่สื่อความหมายกับผู้อื่นบนพื้นฐานที่มีเหตุผลและหลักการ เพื่อจะใช้สนับสนุนและประกอบการพิจารณาตัดสินใจใด ๆ ของบุคคลและสังคมได้อย่างฉลาดและมีประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดและหลักการได้ สามารถอธิบายความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลและสังคมที่เราดำรงชีวิตอยู่ และนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหา ตัดสินใจและการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม
5. พัฒนาทักษะเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรม และค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
6. มีความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยการจัดเตรียมหลักสูตรกลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่บูรณาการ จัดเตรียมโอกาสที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนกระบวนการต่าง ๆ

สมรรถภาพที่ครูสังคมนตรีควรมีในด้านเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ครูสังคมนตรีต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนามาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
2. สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ครูสังคมนตรีต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ชุมชน สังคม ที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงและแตกต่างกัน
3. สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ครูสังคมนตรีต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและ

บริการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก ตลอดจนบทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ มีความสามารถที่จะฉลาดเลือก ประเมิน คิดพิจารณาผลที่เกิดจากทางเลือกและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

4. **สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์** ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของตนเอง ของสังคมและของประเทศชาติว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบันอย่างไร มีความสามารถในการตีความและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ ปัญหา และแบบแผนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เชิงประวัติศาสตร์ของประเทศและสังคมอื่นจากอดีตมาทำความเข้าใจปัจจุบัน และที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

5. **สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์** ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเชิงมิติสัมพันธ์ ทั้งในส่วนของประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่แบบแผนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม คติวิเคราะห์และตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติและผลกระทบต่อโลก

องค์ความรู้ทั้ง 5 สาระนี้ จะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ครบทุกสาระในทุกปีตลอด 12 ปีของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษามีในด้านเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้

1. **จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย** โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิด ความรู้ที่คงทน ยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่ เป็นเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่มากมายกระจุกกระจาย แต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่า เขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

2. **จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ** โดยบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียน เชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรม ลงสู่การปฏิบัติจริง ด้วยการใชแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ

3. **จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม** จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ สะท้อนค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานมนสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ยอมรับและเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งใน ส่วนตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใฝ่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

5. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการ จัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

6. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

7. รู้จักฝึกผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

8. ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

9. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ และมีความรอบรู้

10. ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

11. พัฒนารูปแบบการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียน

พฤติกรรมของผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน จูงใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้

2. พัฒนาความเป็นวิชาชีพครูให้เกิดขึ้นในตน ได้แก่ ความรู้ในวิชาที่สอน ทักษะการ สื่อสาร ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยี การวางแผนการสอน การประเมินผล และ ทบทวนสิ่งที่ตนสอน และปรับปรุงงานประจำที่ทำอยู่

3. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้เรียน

4. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ

5. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน

6. ให้หลักจิตวิทยาในการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย

7. จัดบรรยากาศสภาพการเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียน ให้ มีการเคารพในกฎ กติกา ข้อตกลง และการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำงาน และ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น

8. จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินด้วยดี เชื่อมโยง สิ่งที่ผู้เรียนกับประสบการณ์ในชีวิตจริงของเขา

9. รู้จักยุทธวิธีการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งการเรียนการสอน กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และการศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล ได้แก่

- กรณีศึกษา
- การเรียนแบบร่วมมือ
- การโต้วาที
- การจัดประสบการณ์นอกสถานที่
- การเขียนบรรยาย
- การจัดระบบความคิดด้วยกราฟฟิก
- การอ่านร่วมกันในกลุ่ม
- การสัมภาษณ์
- การเขียนอนุทิน
- การบรรยาย
- การรายงาน
- การแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

สมรรถภาพที่ครูผู้สอนควรมีในด้านเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ผู้สอนจะต้องมีความรู้ที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะได้เป็นอย่างดี โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ โดยการเลือกสื่อจะต้องคำนึงการดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์เพื่อให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รักการอ่าน มีความใฝ่รู้
 3. การจัดการเรียนการสอนต้องผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน
 4. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
 5. ต้องการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่
- เมื่อการจัดการศึกษาจะต้องปฏิรูปการเรียนรู้ให้เป็นไปในลักษณะดังที่กล่าวมาสื่อการเรียนที่นำมาใช้จึงต้องมีความหลากหลาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

การเลือกสื่อการเรียนรู้

ผู้สอนจะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งของสื่อการเรียนรู้ และมีความรู้ความเข้าใจคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดว่า สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างไร การที่จะนำสื่อการเรียนรู้ชนิดใดมาใช้ ต้องมั่นใจว่าสื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายได้ ซึ่งมีหลักในการเลือกสื่อการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ สื่อการเรียนรู้ชนิดนั้นต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย (กิจกรรม) และเนื้อหาของบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง สื่อการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนต้องมีความเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้สอนควรเลือกสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีคุณภาพในด้านเทคนิคการผลิต มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และค่าใช้จ่าย มีความสะดวกในการใช้

การใช้สื่อการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่ดี นอกจากจะต้องเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้สอนต้องใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งมีวิธีการดังนี้ ผู้สอนจะต้องเตรียมการก่อนนำสื่อไปใช้ คือ ศึกษาเนื้อหาของสื่อในด้านความถูกต้อง ครบถ้วนและความเหมาะสมกับเวลา ศึกษาวิธีการใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง เตรียมจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้บางชนิด ต้องมีการเตรียมสถานที่ให้พร้อมและเหมาะสม การเตรียมพร้อมผู้เรียน ผู้สอนจะต้องบอกผู้เรียนให้ทราบจุดประสงค์ของการใช้สื่อชนิดนั้น เพื่อให้การสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม การประเมินการใช้สื่อ เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ หลังการจัดการจัดการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ว่า มีอุปสรรคปัญหาจากการใช้สื่ออย่างไร เหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนหรือไม่ ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนเพียงใด การประเมินการใช้สื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกสื่อ ปรับปรุงวิธีการใช้สื่อ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการสอนครั้งต่อไป

สมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาควรมีในด้านเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะเน้นการประเมินผลจากสภาพจริง (authentic assessment) อันเป็นการเป็นผลประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งสามารถประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดแก่ผู้เรียน อันเป็นแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพเพื่อบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

ในการวัดและประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน ครูจะต้องรู้จักใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายต่อไปนี้

1. การทดสอบ

2. การสังเกต
3. การสัมภาษณ์
4. การประเมินภาคปฏิบัติ
5. scoring rubric
6. การประเมินแฟ้มสะสมงาน (portfolio assessment)

สมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษามีในด้านเกี่ยวกับการเลือกแหล่งการเรียนรู้

เกณฑ์ในการคัดเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่

1. สามารถสนองมาตรฐาน มาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายของโรงเรียนได้ สื่อและการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องอ้างอิงมาตรฐานที่วางไว้ได้ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานในสาระหลักเรื่องใดบ้าง
2. สาระในสื่อเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นการให้ผู้เรียนได้เข้าใจ สภาพสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจ แก้ปัญหาส่งเสริมการคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์
4. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมต่อสังคม
5. ให้ความรู้ทั้งในแนวลึกและแนวกว้าง
6. เนื้อหาสาระถูกต้อง ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน
7. สาระความรู้เอื้อให้เกิดการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการทั้ง สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
8. ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และครู เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน
9. จัดเตรียมให้ครูเห็นแนวทางการนำไปใช้สอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการทบทวน ขยายประสบการณ์ การนำความรู้ไปใช้และการประเมินแนวคิด ทักษะ ค่านิยม จริยธรรม
10. เอื้อต่อการให้ครูออกแบบการสอน ที่สนองรูปแบบการเรียนที่หลากหลายของผู้เรียน
11. เอื้อต่อการให้ครูได้ออกแบบการสอนที่บูรณาการกับวิชาอื่น ๆ

วีรนุช สรรค์คนกุล (สัมภาษณ์, 2547) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษามีเพื่อสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ได้แก่

1. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. คิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้เด็กใช้ทักษะหลายด้าน
3. ความสามารถด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต
4. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
5. กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เช่นแนวความคิดและกระแสดวงคิดใหม่ ๆ
6. มีมนุษยสัมพันธ์
7. รู้จักประเมินนักเรียน โดยวิธีการที่หลากหลาย
8. ต้องบูรณาการความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
9. มีทักษะการเขียนและคิดค้นเอกสารด้วยตนเอง
10. ถ่ายทอดคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน
11. รู้จักแบ่งเวลา

อุจน์จิต นาคนคร (สัมภาษณ์, 2547) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษามีเพื่อสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ได้แก่

1. มีความรู้ในหลักสูตรสามารถนำมาบูรณาการ สามารถนำมาตรฐานการเรียนรู้มาเขียนคำอธิบายรายวิชา ให้มีการบูรณาการที่แฝงไปด้วยทักษะกระบวนการและผลการเรียนรู้
2. แผนการจัดการเรียนรู้ต้องเขียนเป็น สอนได้จริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. รู้ว่าตัวเองมีหน้าที่อะไร
4. ฝึกให้เด็กสร้างองค์ความรู้ภายใต้เงื่อนไขที่ครูกำหนดขึ้น
5. แม่นเนื้อหา แม่นสาระ ติดตามข่าวสารข้อมูล
6. มีทักษะกระบวนการ รู้จักจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
7. รู้จักการประเมินผลที่หลากหลาย
8. เป็นคนมีวิสัยทัศน์ ทันสมัย ก้าวตามข่าวสารบ้านเมือง
9. สามารถนำหลักสูตรแกนกลางมาผสมกับหลักสูตรท้องถิ่น
10. สามารถเขียนเอกสารประกอบการเรียน

สรุปได้ว่าสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

ความรู้ ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาทางสังคมศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การทำวิจัยใน ชั้นเรียน นวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความเป็นผู้นำ

ด้านทักษะการปฏิบัติ ได้แก่ ความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้แหล่งการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งสมรรถภาพดังกล่าวเป็นสมรรถภาพที่ครูจำเป็นต้องมีเพื่อสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อนงค์นาถ วงศ์อัครางกูร (2539) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยู โลกาทิวัตน์ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งเรียงลำดับ ความสำคัญจากลำดับที่ 1 – 5 ได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า

ด้านความรู้ 1. มีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ 2. เป็น ผู้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณ์ญาณ 3. เป็นผู้มีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ 4. มีความรู้ใน วิทยาการใหม่ๆ 5. มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี

ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 1. เป็นคนมีเหตุมีผล 2. มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และ สังคม 3. เป็นผู้ใฝ่รู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4. เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ มองการไกล 5. มีความเป็นนัก ประชาธิปไตย เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ดิศพร ศรีสวัสดิ์ (2540) ได้ศึกษาความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านดังนี้ ด้านความรู้ มีสมรรถภาพมาก ยกเว้น 7 ประการ ด้านคุณลักษณะมีสมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ ด้านทักษะการปฏิบัติ มีสมรรถภาพมาก ยกเว้น 12 ทักษะ ครูสังคมศึกษามีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน และครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านสอดคล้องกันทุกกลุ่ม

กฤษณวรรณ กิติผดุง (2540) ได้ศึกษาความต้องการสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติ ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาให้ความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ น้อยที่สุด และด้านเจตคติน้อย ครูสังคมศึกษามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ มากทั้ง 3 ด้าน และครูสังคมศึกษาให้ความคิดเห็นว่าวิธีพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ คือ การฝึกใช้คอมพิวเตอร์บ่อย ๆ การเข้าร่วมฝึกอบรมปฏิบัติการ โรงเรียนสนับสนุนให้หมวดวิชาสังคมศึกษามีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ใช้อย่างน้อย 1 เครื่อง สนับสนุนด้านบุคลากรทางคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน และความคาดหวังในการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา คือจะทำให้โรงเรียนมีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบ และนักเรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูล

ทวิช บุญแสง (2544) ได้ศึกษาสมรรถภาพและความต้องการเสริมสร้างของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะ ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในด้านความรู้ คุณลักษณะ และมีสมรรถภาพมากในด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติมากทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะมีความต้องการด้านความรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การทำโครงการทางประวัติศาสตร์ และทักษะการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป CAI ประกอบการสอนประวัติศาสตร์มากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

เคนเนดี (Kennedy, 1978) ได้วิจัยเรื่อง “Competencies of Successful Teacher as Percived By School Administrators in Connecticut And Teacher Education at the University of Connecticut” มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสมรรถภาพของครูด้านต่าง ๆ และสมรรถภาพเหล่านี้จะเป็นส่วนชี้ถึงความสำเร็จในการสอนของครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และนักการศึกษา จำนวน 276 คน ในรัฐ แคนเนคติกัต ให้เป็นผู้ตัดสินในสมรรถภาพที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยได้เลือก ตัวประกอบระดับละ 5 ตัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มประถมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

- 1) บุคลิกภาพด้านการสอน (Teaching Personality)
- 2) อุทิศการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
- 3) ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
- 4) ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
- 5) ความเสียสละ (Dedication)

2. กลุ่มมัธยมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

- 1) บุคลิกภาพในการสอน (Teaching Personality)
- 2) อุทิศการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
- 3) ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
- 4) ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
- 5) ความเป็นผู้นำ (Leadership)

เคนเนดีพบว่า

1. ครูที่ประสบความสำเร็จทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีสมรรถภาพต่างกัน
2. นักการศึกษา ครูใหญ่ มีความคิดเห็นต่างกันเกี่ยวกับสมรรถภาพ ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการที่จะเป็นครู
3. ความคิดเห็นของนักการศึกษา ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ไม่แตกต่างกัน เมื่อนำความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกัน

ทุกคนมีความเห็นว่าบุคลิกภาพในการสอนของครูสำคัญมากสำหรับอาชีพครู และควรที่จะเอารายประกอบทั้ง 10 ข้อนี้ไปฝึกสมรรถภาพให้กับนักการศึกษา เพื่อจะได้เป็นครูที่มีสมรรถภาพเมื่อออกมาประกอบอาชีพ และควรนำเอาสมรรถภาพเหล่านี้มาเป็นการตัดสินในการให้คะแนนของนักการศึกษาด้วย

สจิวต (Stewart, 1978) ได้วิจัยเรื่อง “The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies of Secondary Social Studies Teacher” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการให้ความสำคัญของสมรรถภาพที่มีต่อการสอนของครูสังคมศึกษา โดยนักการศึกษา 4 กลุ่ม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ครูสังคมศึกษา อาจารย์ใหญ่ ศึกษาานิเทศก์และอาจารย์จากสถาบัน ผูกัดครูที่สอนวิธีสอนสังคมศึกษา กลุ่มละ 40 คน ให้ตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ตอบแบบ สอบถามโดยจัดลำดับสมรรถภาพทั้ง 80 อย่าง ซึ่งสามารถรวมกลุ่มจัดประเภทได้ 7 กลุ่ม ได้แก่ การสอนแบบสืบสอบ การสอนเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด การกระจ่างค่านิยม การสร้างสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สื่อการเรียนการสอน และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ต่อสมรรถภาพทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มครูผู้สอนสังคมศึกษาและอาจารย์ใหญ่ ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน กลุ่มสมรรถภาพที่ตัวอย่างประชากร 4 กลุ่ม มีความเห็นในด้านความสำคัญไม่แตกต่างกัน คือ การสอนแบบสืบสอบ การสอนความคิดรวบยอด การกระจ่างค่านิยม การแสดงบทบาทสมมติ และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ยกเว้น 2 กลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างคือ การสร้างสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อการเรียนการสอน กลุ่มสมรรถภาพที่ทั้ง 4 กลุ่ม ประชากรมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด คือ การเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ และการสอนแบบสืบสอบ และกลุ่มสมรรถภาพที่มีความเห็นในด้านความสำคัญน้อยที่สุด คือ บทบาทสมมติ

เชฟเฟอร์ (Scheffer, 1997) ได้วิจัยเรื่อง “The Identification of Computer Competencies Needed by Public School Teacher.” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่ครูโรงเรียนรัฐบาลต้องการตามการรับรู้ของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ครู นักการศึกษา ตัวอย่างประชากรคือ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา ครู และนักการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่คัดสรรแล้วซึ่งมีทั้งหมด 67 สมรรถภาพย่อยจาก 10 กลุ่มสมรรถภาพด้วยกัน จาก 10 กลุ่มใหญ่แบ่งออกเป็นสมรรถภาพสองด้าน คือ สมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์โดยทั่ว ๆ ไปที่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพทั่วไปนี้แบ่งย่อยเป็น 4 กลุ่ม และสมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการเรียนการสอนแบ่งย่อยออกเป็น 6 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 5 สมรรถภาพกลุ่มย่อยใน 5 กลุ่มใหญ่ เปรียบเทียบนักเทคโนโลยีทางการศึกษากับนักการศึกษาแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่มสมรรถภาพ และสำหรับครูกับนักการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน สมรรถภาพโดยทั่ว ๆ ไป ในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็นปัญหาสำหรับนักเทคโนโลยีทางการศึกษาแต่มีความสำคัญต่อครู แต่สมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้จะมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะความต้องการด้านการประเมิน และรวบรวมส่วนประกอบของระบบคอมพิวเตอร์สำหรับการสอน ต้องการความรู้เรื่องผลกระทบของคอมพิวเตอร์ที่มีต่อสังคม เมื่อคอมพิวเตอร์เกี่ยวข้องกับ

นักเรียน พัฒนาการวางแผนสำหรับการใช้คอมพิวเตอร์ภายใต้การสอน ส่งเสริมการวางแผนที่มีต่อการรวมคอมพิวเตอร์เข้าในหลักสูตรการสอนของโรงเรียน ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการในห้องเรียน และใช้แหล่งข้อมูลคอมพิวเตอร์สมรรถภาพดังกล่าวมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเทคโนโลยีทางการศึกษา กับครูและนักการศึกษา แต่ระหว่างครูและนักการศึกษาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถภาพครูสังคัมศึกษา พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูทั่ว ๆ ไป โดยครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะหรือเจตคติ และด้านทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสมรรถภาพที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีความรู้ในด้านวิชาชีพ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เน้นให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพ ให้ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคัมในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครูทั่วไปและครูสังคมในยุคปฏิรูปการศึกษา และศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) และช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 118 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) และช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) มีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จาก 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 118 โรงเรียน

2. เลือกตัวอย่างโรงเรียนในข้อ 1 มาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด โดยจับฉลากจากรายชื่อโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 59 โรงเรียน

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2 โรงเรียนละ 6 คน เป็นครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และสอนช่วงชั้น 4 จำนวน 3 คน รวม 6 คนได้กลุ่มตัวอย่าง 354 คน

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน จำนวนครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	จำนวนตัวอย่างประชากร	
		โรงเรียน (50%)	ครู
1	42	21	126
2	34	17	102
3	42	21	126
รวม	118	59	354

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาสมรรถภาพและการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีรายละเอียดดังนี้

1. ชั้นเตรียมการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในด้านความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ และศึกษา เอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้งสถิติที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

1.2 ศึกษาแนวทางสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการปฏิบัติ กำหนดกรอบคำถาม จาก การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสอบถาม ข้อกระทงคำถามเกี่ยวกับสมรรถภาพ ของครูสังคัมศึกษา ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษา ผู้วิจัยได้สร้าง แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ในประเด็นเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด ช่วงชั้นที่จัดการเรียนการสอน ประสบการณ์ในการสอน ตอนที่ 2 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีและสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544เป็นข้อความที่มี ลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือด้านความรู้จำนวน 17 ข้อ ด้านคุณลักษณะจำนวน 11 ข้อ ด้านทักษะการ ปฏิบัติจำนวน 22 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ

2. ชั้นการสร้างแบบสอบถาม

2.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเพื่อรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

2.2 นำข้อมูลที่ศึกษามาสร้างประเด็นคำถาม

2.3 สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ เลือกตอบ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และ ประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีและสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา ของครูสังคัมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน ด้านความรู้ จำนวน 17 ข้อ ด้านคุณลักษณะ จำนวน 11 ข้อ ด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 22 ข้อมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

3. ขั้นตอนการปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำในเรื่องการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ข้อคำถามมีความครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็น แต่มีการปรับปรุงเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาในบางหัวข้อ เช่น ด้านความรู้ จาก ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ เป็น ความรู้ในศาสตร์ต่อไปนี้ ผู้นำด้านการสอน เป็น ผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพควรเพิ่มคำอธิบายว่าความสามารถของนักเรียนด้วย ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ควรเพิ่มคำอธิบายว่าเช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑฯ ด้านคุณลักษณะจากสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติ จากการจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพให้เพิ่มวงเล็บอธิบายว่าตามความสามารถของนักเรียน จัดแผนการจัดการเรียนรู้ควรเพิ่มคำอธิบายว่าแบบบูรณาการ

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังกัดศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เช่นเดียวกับโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนนวมิราชูวิทยาลัย โรงเรียนเกษมสิริอนุสรณ์ โรงเรียนทิวไผ่งาม โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามซึ่งแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาและข้อบกพร่องจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สำนักเขตพื้นที่การศึกษาทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังโรงเรียนในสังกัด ในระหว่างที่รอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

จากบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยก็ได้เตรียมถ่ายเอกสารแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 354 ฉบับ และได้แบ่งเป็น 59 ชุด ชุดละ 6 ฉบับ จัดเตรียมทำของเอกสารที่จำหน่ายของถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 โรงเรียนพร้อมกับสอดซองเปล่าติดแสตมป์พร้อมส่งกลับมายังผู้วิจัยใส่ไปในซองเอกสารพร้อมกับใส่ปากกาเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนโรงเรียนละ 6 คำม (ตั้งแต่ 14 มกราคม – 15 กุมภาพันธ์ 2548)

2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์(15 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม 2548)

3. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 354 ฉบับ ได้รับกลับมา 301 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85 โดยมีความสมบูรณ์ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Window (Statistical Package For Social Science) ซึ่งมีการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคมศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน

แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check – list) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีและความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating – scale) วิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละระดับมีคะแนนดังนี้

ส่วนที่ 1 สมรรถภาพที่มีของครูสังคมศึกษา

มีสมรรถภาพมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4
มีสมรรถภาพมาก	มีค่าเท่ากับ	3
มีสมรรถภาพน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีสมรรถภาพน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ส่วนที่ 2 ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคัมศึกษา

มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4
มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพมาก	มีค่าเท่ากับ	3
มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

การแปลความหมายของค่ามัชฌิมเลขคณิต ดังนี้

ส่วนที่ 1 สมรรถภาพที่มีของครูสังคัมศึกษา

3.56-4.00	หมายถึง	มีสมรรถภาพมากที่สุด
2.56-3.55	หมายถึง	มีสมรรถภาพมาก
1.56-2.55	หมายถึง	มีสมรรถภาพน้อย
1.00-1.55	หมายถึง	มีสมรรถภาพน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคัมศึกษา

3.56-4.00	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนามากที่สุด
2.56-3.55	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนามาก
1.56-2.55	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อย
1.00-1.55	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่วิเคราะห์หาค่าสถิติ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความต้องการในการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในด้านความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติและเพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในด้านความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) และช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 354 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้รับกลับมา 301 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 85 และมีความสมบูรณ์ทั้งหมด ผลการวิเคราะห์การนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการพัฒนาสมรรถภาพของครูในด้านต่าง ๆ ได้นำเสนอในตารางที่ 3 – 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

ข้อความ	จำนวน (n = 301)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	60	19.93
หญิง	241	80.07
2. อายุ		
มากกว่า 45 ปี	193	64.12
35 - 44 ปี	64	21.26
25 - 34 ปี	24	7.97
ต่ำกว่า 25 ปี	20	6.64
3. วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	244	81.07
ปริญญาโท	56	18.60
ปริญญาเอก	1	0.33
4. ช่วงชั้นที่สอน		
ช่วงชั้นที่ 3	148	49.17
ช่วงชั้นที่ 4	130	43.19
ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4	33	10.96
5. ประสบการณ์ในการสอน		
มากกว่า 15 ปี	220	73.09
5 - 15 ปี	58	19.27
น้อยกว่า 5 ปี	23	7.64

จากตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา 301 คน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 80.07 อายุมากกว่า 45 ปีมากที่สุด จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 64.12 วุฒิการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 81.07 ช่วงชั้นที่จัดการเรียนรู้สูงสุดคือช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.17 ประสบการณ์ในการสอนมากที่สุดคือมากกว่า 15 ปี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 73.09

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีและสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และ
สมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา ด้านความรู้

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร						
1.1 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	2.71	0.54	มาก	2.56	1.34	มาก
1.2 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544	2.82	0.55	มาก	2.63	1.33	มาก
1.3 ความรู้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.53	0.63	น้อย	2.67	1.35	มาก
2. ความรู้ในศาสตร์ต่อไปนี้						
2.1 ศาสนา	2.71	0.63	มาก	2.65	1.30	มาก
2.2 ปรัชญา	2.26	0.61	น้อย	2.52	1.30	มาก
2.3 หน้าที่พลเมือง	2.99	0.57	มาก	2.60	1.36	มาก
2.4 จริยธรรม	2.91	0.69	มาก	2.62	1.34	มาก
2.5 สังคมวิทยา	2.82	0.56	มาก	2.60	1.31	มาก
2.6 มานุษยวิทยา	2.82	0.59	มาก	2.63	1.31	มาก
2.7 รัฐศาสตร์	2.82	1.96	มาก	2.64	1.33	มาก
2.8 กฎหมาย	2.48	0.64	น้อย	2.70	1.35	มาก
2.9 ประวัติศาสตร์	2.87	0.64	มาก	2.64	1.35	มาก
2.10 เศรษฐศาสตร์	2.53	0.65	มาก	2.66	1.36	มาก
2.11 ภูมิศาสตร์	2.71	0.63	มาก	2.69	1.35	มาก
2.12 ประชากรศาสตร์	2.46	0.60	น้อย	2.61	1.34	มาก
2.13 สิ่งแวดล้อม	2.81	0.59	มาก	2.61	1.37	มาก
2.14 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	2.80	0.68	มาก	2.58	1.39	มาก
2.15 ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	2.99	0.76	มาก	2.59	1.37	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน						
3.1 ความรู้เกี่ยวกับแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ)	2.50	0.67	น้อย	2.77	1.36	มาก
3.2 การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (ตามความสามารถของนักเรียน)	2.71	0.64	มาก	2.66	1.40	มาก
3.3 การจัดการเรียนการสอนแบบเน้น มนทัศน์ เช่น เน้นความคิดรวบยอด	2.69	0.71	มาก	2.71	1.37	มาก
3.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา	2.68	0.65	มาก	2.71	1.36	มาก
3.5 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน	2.24	0.72	น้อย	2.76	1.35	มาก
3.7 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการสืบสอบ	2.29	0.63	น้อย	2.75	1.36	มาก
3.8 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการคิด	2.68	0.66	มาก	2.76	1.38	มาก
3.9 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการกลุ่ม	2.97	0.63	มาก	2.63	1.35	มาก
3.10 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.88	0.68	มาก	2.62	1.37	มาก
3.11 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการ บูรณาการ	2.71	0.78	มาก	2.74	1.34	มาก
3.12 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	1.76	0.72	น้อย	2.69	1.34	มาก
3.13 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำ ความกระจ่างค่านิยม	1.78	0.67	น้อย	2.61	1.30	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
3.14 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา การคิดโดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ	1.80	0.72	น้อย	2.62	1.30	มาก
3.15 การจัดการเรียนการสอนตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT)	1.87	0.63	น้อย	2.66	1.31	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน						
4.1 การบรรยาย	2.97	0.63	มาก	2.48	1.31	น้อย
4.2 การสาธิต	2.71	0.61	มาก	2.58	1.33	มาก
4.3 การไปทัศนศึกษา	2.52	0.57	น้อย	2.64	1.35	มาก
4.4 การอภิปรายกลุ่มย่อย	2.76	0.56	มาก	2.59	1.36	มาก
4.5 การแสดงละคร	2.33	0.59	น้อย	2.56	1.35	มาก
4.6 การแสดงบทบาทสมมติ	2.48	0.70	น้อย	2.60	1.34	มาก
4.7 กรณีตัวอย่าง	2.54	0.72	น้อย	2.60	1.35	มาก
4.8 เกม	2.24	0.62	น้อย	2.66	1.34	มาก
4.9 สถานการณ์จำลอง	2.35	0.67	น้อย	2.58	1.34	มาก
4.10 บทเรียนโปรแกรม	2.16	0.68	น้อย	2.60	1.36	มาก
4.11 วิธีการทางประวัติศาสตร์	2.37	0.72	น้อย	2.64	1.35	มาก
4.12 การสร้างเรื่อง (Storyline Method)	2.12	0.65	น้อย	2.66	1.33	มาก
4.13 การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ	2.28	0.80	น้อย	2.61	1.38	มาก
4.14 ผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ	1.81	0.76	น้อย	2.60	1.38	มาก
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอน						
5.1 เทคนิคการใช้ผังกราฟฟิก	1.93	0.79	น้อย	2.59	1.38	มาก
5.2 เทคนิคการตั้งคำถาม	2.66	0.84	มาก	2.56	1.37	มาก
5.3 การเลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา	2.91	0.72	มาก	2.61	1.37	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
6. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักจิตวิทยาเพื่อจัดการเรียนการสอน	2.99	0.76	มาก	2.59	1.37	มาก
7. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือต่อไปนี้ในการวัดและประเมินผล						
7.1 การทดสอบ	2.90	0.73	มาก	2.59	1.39	มาก
7.2 การสังเกต	2.98	0.78	มาก	2.56	1.38	มาก
7.3 การสัมภาษณ์	2.85	0.78	มาก	2.56	1.37	มาก
7.4 การประเมินภาคปฏิบัติ	2.85	0.84	มาก	2.56	1.38	มาก
7.5 เกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถในการปฏิบัติงาน (Scoring rubric)	2.91	0.72	มาก	2.60	1.37	มาก
7.6 เพิ่มสะสมงาน	2.89	0.78	มาก	2.60	1.38	มาก
8. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้						
8.1 ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ	2.42	0.73	น้อย	2.61	1.37	มาก
8.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	2.46	0.79	น้อย	2.61	1.3	มาก
9. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	2.46	0.73	น้อย	2.62	1.38	มาก
10. ความรู้ในภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น	2.34	0.82	น้อย	2.61	1.40	มาก
รวม	2.56	0.70	มาก	2.59	1.33	มาก

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมปรากฏว่าครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในด้านความรู้มากเมื่อพิจารณาในรายละเอียดมีประเด็นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) ความรู้ในเรื่องหลักสูตร ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตร

(1) ความรู้ในเรื่องสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องปรัชญา กฎหมาย ประชากรศาสตร์

(1) ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องความรู้เกี่ยวกับแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความเข้าใจความกระจำก่านิยม การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหวมก 6 ใบ การจัดการเรียนการสอนตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT)

(1) ความรู้ในเรื่องวิธีสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องวิธีสอน โดยการไปทัศนศึกษา วิธีสอนโดยการแสดงละคร วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนโดยใช้เกม วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม วิธีสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline Method) วิธีสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีสอนโดยผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ

(1) ความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องเทคนิคการใช้ผังกราฟฟิก

(1) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(1) ความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(1) ความรู้เรื่องแหล่งการเรียนรู้ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

(1) ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

(1) ความรู้ในภาษาต่างประเทศ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

ในด้านความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพมาก ยกเว้น ความรู้เรื่องวิธีการสอนโดยการบรรยาย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา ด้านคุณลักษณะ

ข้อความ	สมรรถภาพที่มี		ความหมาย	ความต้องการพัฒนา		ความหมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
1. มีความคิดวิเคราะห์	2.74	0.77	มาก	2.57	1.41	มาก
2. มีความคิดสังเคราะห์	2.53	0.76	น้อย	2.57	1.40	มาก
3. มีจินตนาการความคิดริเริ่ม	2.64	0.74	มาก	2.58	1.40	มาก
4. มีความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	2.60	0.76	มาก	2.62	1.40	มาก
5. สามารถตัดสินใจได้ทุกสถานการณ์	2.64	0.77	มาก	2.58	1.38	มาก
6. เป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน	2.49	0.80	น้อย	2.63	1.40	มาก
7. เป็นผู้นำชุมชน	2.30	0.75	น้อย	2.56	1.36	มาก
8. มีความเป็นเหตุเป็นผล	2.76	0.80	มาก	2.56	1.36	มาก
9. มีนิสัยรักการอ่าน	2.84	0.75	มาก	2.56	1.40	มาก
10. มีมนุษยสัมพันธ์	2.90	0.84	มาก	2.56	1.40	มาก
11. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.98	0.81	มาก	2.59	1.41	มาก
รวม	2.67	0.78	มาก	2.58	1.37	มาก

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่าครูสังคมนาเห็นว่าคนมีสมรรถภาพในด้านคุณลักษณะมากยกเว้นในเรื่องต่อไปนี้

1. มีความคิดสังเคราะห์
2. เป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน
3. เป็นผู้นำชุมชน

ในด้านความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะครูสังคมนามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะมากทุกด้าน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพ
ที่มี และสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา ด้านทักษะการปฏิบัติ

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
1. ด้านหลักสูตร						
1.1 นำหลักสูตรแกนกลางไปใช้ร่วมกับ หลักสูตรท้องถิ่น	2.52	0.81	น้อย	2.59	1.40	มาก
1.2 พัฒนาหลักสูตร	2.50	0.81	น้อย	2.62	1.37	มาก
2. การจัดการเรียนการสอน						
2.1 จัดทำแผนการเรียนรู้ (บูรณาการ)	2.50	0.79	น้อย	2.62	1.37	มาก
2.2 จัดบรรยากาศการเรียนรู้	2.91	0.86	มาก	2.56	1.39	มาก
2.3 การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (ตามความสามารถของผู้เรียน)	2.78	0.81	มาก	2.56	1.37	มาก
2.4 การจัดการเรียนการสอนแบบเน้น มนทัศน์	2.48	0.80	น้อย	2.56	1.35	มาก
2.5 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา	2.78	0.74	มาก	2.56	1.35	มาก
2.6 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โครงงาน	2.25	0.77	น้อย	2.91	1.35	มาก
2.7 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการสืบสอบ	2.48	0.74	น้อย	2.78	1.40	มาก
2.8 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการคิด	2.78	0.73	มาก	2.78	1.40	มาก
2.9 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการกลุ่ม	2.91	0.73	มาก	2.56	1.40	มาก
2.10 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.91	0.89	มาก	2.58	1.39	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
2.11 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ	2.51	0.80	น้อย	2.56	1.39	มาก
2.12 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	1.87	0.80	น้อย	2.56	1.38	มาก
2.13 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความกระจ่างค่านิยม	2.48	0.79	น้อย	2.62	1.40	มาก
3. ใช้วิธีสอนต่อไปนี้						
3.1 การบรรยาย	2.99	0.81	มาก	2.49	1.35	น้อย
3.2 การสาธิต	2.78	0.83	มาก	2.62	1.37	มาก
3.3 การไปทัศนศึกษา	2.48	0.78	น้อย	2.62	1.37	มาก
3.4 การอภิปรายกลุ่มย่อย	2.72	0.80	มาก	2.63	1.40	มาก
3.5 การแสดงละคร	2.32	0.84	น้อย	2.56	1.37	มาก
3.6 การแสดงบทบาทสมมติ	2.31	0.80	น้อย	2.58	1.37	มาก
3.7 กรณีตัวอย่าง	2.41	0.80	น้อย	2.58	1.37	มาก
3.8 เกม	2.32	0.74	น้อย	2.56	1.37	มาก
3.9 สถานการณ์จำลอง	2.32	0.75	น้อย	2.58	1.35	มาก
3.10 บทเรียนโปรแกรม	2.78	0.78	มาก	2.58	1.37	มาก
3.11 วิธีการทางประวัติศาสตร์	2.78	0.79	มาก	2.58	1.36	มาก
3.12 การสร้างเรื่อง (Storyline Method)	2.48	0.77	น้อย	2.58	1.36	มาก
3.13 การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ	2.78	0.82	มาก	2.69	1.36	มาก
3.14 ผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไรค์ เว็บ	1.73	0.78	น้อย	2.78	1.38	มาก
4. ใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนต่อไปนี้						
4.1 เทคนิคการใช้ผังกราฟฟิก	2.36	0.75	น้อย	2.57	1.38	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
4.2 เทคนิคการตั้งคำถาม	2.91	0.81	มาก	2.57	1.38	มาก
4.3 ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา	2.82	0.75	มาก	2.56	1.85	มาก
5. ใช้ทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการเรียนการสอน	2.91	0.85	มาก	2.56	1.37	มาก
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 การทดสอบ	2.90	0.87	มาก	2.61	1.93	มาก
6.2 การสังเกต	2.82	0.80	มาก	2.61	1.90	มาก
6.3 การสัมภาษณ์	2.62	0.85	มาก	2.69	1.88	มาก
6.4 การประเมินภาคปฏิบัติ	2.78	0.80	มาก	2.78	1.91	มาก
6.5 เกณฑ์การให้คะแนนตาม ความสามารถในการปฏิบัติงาน (scoring rubric)	2.85	0.79	มาก	2.61	1.90	มาก
6.6 เพิ่มสะสมงาน	2.56	0.80	มาก	2.56	1.88	มาก
6.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	2.50	0.79	น้อย	2.58	1.89	มาก
7. แหล่งการเรียนรู้						
7.1 ใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและแหล่ง ทุติยภูมิ	2.52	0.80	น้อย	2.69	1.82	มาก
7.2 ใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น	2.36	0.85	น้อย	2.57	1.87	มาก
8. สื่อการเรียนรู้						
8.1 ผลิตและพัฒนาสื่อ	2.48	0.76	น้อย	2.59	1.93	มาก
8.2 ประเมินคุณภาพสื่อ	2.48	0.77	น้อย	2.59	1.95	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	สมรรถภาพ ที่มี		ความ หมาย	ความ ต้องการ พัฒนา		ความ หมาย
	\bar{X}	s		\bar{X}	s	
8.3 การเลือกและใช้สื่อ	2.48	0.80	น้อย	2.58	1.90	มาก
9. การพัฒนาผู้เรียน						
9.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการ	2.85	0.75	มาก	2.61	1.86	มาก
9.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิต	2.91	0.76	มาก	2.58	1.90	มาก
10. ทำวิจัยในชั้นเรียน	2.29	0.86	น้อย	2.85	1.89	มาก
11. ใช้ Internet ในการสืบค้นข้อมูล	2.19	0.86	น้อย	2.57	1.93	มาก
12. ใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น	2.01	0.87	น้อย	2.56	1.92	มาก
รวม	2.57	0.81	มาก	2.66	1.60	มาก

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาในภาพรวมปรากฏว่าครูสังกัดมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในด้านทักษะการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดมีประเด็นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรครูสังกัดมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าคุณเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้ร่วมกับหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูสังกัดมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าคุณเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นในเรื่องจัดทำแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ) จัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ จัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความกระจ่างค่านิยม

2. ด้านวิธีสอน ครูสังกัดมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าคุณเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องใช้วิธีสอนโดยไปทัศนศึกษา ใช้วิธีสอนโดยการแสดงละคร ใช้วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ใช้วิธีสอนโดยใช้เกม ใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ใช้วิธีสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline Method) วิธีสอนโดยผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไวค์ เว็บบ

3. ด้านเทคนิคการสอน ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องเทคนิคการใช้ผังกราฟฟิค
4. ด้านทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก
5. ด้านการวัดและประเมินผล ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล
6. ด้านแหล่งการเรียนรู้ ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑท์ เป็นต้น
7. ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องผลิตและพัฒนาสื่อ ประเมินคุณภาพสื่อ การเลือกและใช้สื่อ
8. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก
9. ด้านการวิจัย ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย
10. ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย
11. ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ครูสังคมนาศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

ในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ ครูสังคมนาศึกษามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพในด้านทักษะการปฏิบัติมาก ยกเว้นการใช้วิธีสอนแบบบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) สำรวจสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ 2) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือครูสังคมศึกษา จำนวน 354 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 354 ชุด และได้รับกลับคืนมาจำนวน 301 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเสนอสรุปในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านความรู้

ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากในด้านความรู้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดมีประเด็นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) ความรู้ในเรื่องหลักสูตร ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตร

(2) ความรู้ในเรื่องสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องปรัชญา กฎหมาย ประชากรศาสตร์

(3) ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องความรู้เกี่ยวกับแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความกระจ่างค่านิยม การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหวมก 6 ใบ การจัดการเรียนการสอนตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ (4MAT)

(4) ความรู้ในเรื่องวิธีสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องวิธีสอน โดยการไปทัศนศึกษา วิธีสอนโดยการแสดงละคร วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนโดยใช้เกม วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม วิธีสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline Method) วิธีสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีสอนโดยผ่านเครือข่ายเว็ลค์ ไรด์ เว็บ

(5) ความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องเทคนิคการใช้ผังกราฟฟิก

(6) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(7) ความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(8) ความรู้เรื่องแหล่งการเรียนรู้ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยในเรื่องความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

(9) ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

(10) ความรู้ในภาษาต่างประเทศ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

ในด้านความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพมาก ยกเว้น ความรู้เรื่องวิธีการสอนโดยการบรรยาย

ด้านคุณลักษณะ

ครูสังคัมศึกษาเห็นว่าคนมีสมรรถภาพมากในด้านคุณลักษณะ ยกเว้นในเรื่องต่อไปนี้

- (1) มีความคิดสังเคราะห์
- (2) เป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน
- (3) เป็นผู้นำชุมชน

ในด้านความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะครูสังคัมศึกษามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะมากทุกด้าน

ด้านทักษะการปฏิบัติ

ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในด้านทักษะการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดมีประเด็นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) ด้านหลักสูตรครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้ร่วมกับหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร

(2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นในเรื่องจัดทำแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ) จัดการเรียนการสอนแบบเน้นโน้ตส์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ จัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความกระจ่างคำนิยาม

(3) ด้านวิธีสอน ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องใช้วิธีสอนโดยไปทัศนศึกษา ใช้วิธีสอนโดยการแสดงละคร ใช้วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ ใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ใช้วิธีสอนโดยใช้เกม ใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ใช้วิธีสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline Method) วิธีสอนโดยผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บบ

(4) ด้านเทคนิคการสอน ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องเทคนิคการใช้ผังกราฟฟิก

(5) ด้านทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(6) ด้านการวัดและประเมินผล ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก ยกเว้นเรื่องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล

(7) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

(8) ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย ในเรื่องผลิตและพัฒนาสื่อ ประเมินคุณภาพสื่อ การเลือกและใช้สื่อ

(9) ด้านการพัฒนาผู้เรียน ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก

(10) ด้านการวิจัย ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

(11) ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

(12) ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อย

ในด้านการพัฒนาสมรรถภาพ ครูสังคมนามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพในด้านทักษะการปฏิบัติมาก ยกเว้นการใช้วิธีสอนแบบบรรยาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมนา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยอภิปรายเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้: ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านความรู้มาก ในด้านต่าง ๆ เช่น หลักสูตร ความรู้ทางสังคมนาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทฤษฎีและหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเป็นความรู้ที่ครูจำเป็นต้องมี เพราะครูสังคมนาต้องมีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เช่นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทำความกระจ่างค่านิยม ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องของการสอนสังคมนาโดยตรงแต่ครูสังคมนาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองยังมีสมรรถภาพน้อย ครูสังคมนาควรมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ดังความคิดเห็นของ ลาวัลย์ วิทยาอุทตนิกุล (2533) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนว่า “ มีความรู้ความสามารถในการสอนคือ มีความรู้ทั้งด้านวิธีการสอนและเทคนิคในการเรียนการสอนที่สำคัญ สามารถนำไปใช้ในการจัดและดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่วและเชี่ยวชาญ คือ มีทักษะการสอนแบบต่างๆ” และสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) “ จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้เป็นแนวคิด ความรู้ที่คงทน ยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่มากมาย

กระจัดกระจาย แต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่า เขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ โดยบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียน เชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรม ลงสู่การปฏิบัติจริง ด้วยการชี้แหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในส่วนบุคคลและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน” ความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้เป็นความรู้ที่ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีเพราะปัจจุบันแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะสามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและยังสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ในการคัดเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ “สามารถสนองมาตรฐาน มาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายของโรงเรียนได้ สื่อและการเรียนรู้ต่างๆ ต้องอ้างอิงมาตรฐานที่วางไว้ได้ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานในสาระหลักเรื่องใดบ้าง สาระในสื่อเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นการให้ผู้เรียนได้เข้าใจ สภาพสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจ แก้ปัญหาส่งเสริมการคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมต่อสังคม ให้ความรู้ทั้งในแนวลึกและแนวกว้างเนื้อหาสาระถูกต้อง ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน สาระความรู้เอื้อให้เกิดการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการทั้งสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และครู เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน จัดเตรียมให้ครูเห็นแนวทางการนำไปใช้สอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการทบทวน ขยายประสบการณ์ การนำความรู้ไปใช้และการประเมินแนวคิด ทักษะ ค่านิยม จริยธรรม เอื้อต่อการให้ครูออกแบบการสอน ที่สนองรูปแบบการเรียนที่หลากหลายของผู้เรียน เอื้อต่อการให้ครูได้ออกแบบการสอนที่บูรณาการกับวิชาอื่นๆ” ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เป็นความรู้ที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่าตนเองมีน้อย การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นความรู้ซึ่งครูควรจะ

ชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างสรรณภาพในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ในเรื่อง การทำวิจัยเป็นความรู้ที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ “ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” และสอดคล้องกับ นิม นवल ทศวัฒน์ (2526) “ทำการทดลองและวิจัยวิธีการสอนใหม่ๆ ทางสังคมศึกษา เช่น การสอน แบบแก้ปัญหาหรือการสอนด้วยวิธีการสืบสวนสอบสวน จากการทดลอง ทำให้ครูมีความเข้าใจ วิธีการแจ่มแจ้ง และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาคควรศึกษาค้นหาวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ มาทดลองใช้ดูบ้าง” สมรรถภาพ ดังกล่าวเป็นสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาคควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อทำให้การจัดการ เรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านคุณลักษณะ : ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านความมี คุณลักษณะมาก ยกเว้นประเด็นในด้าน มีความคิดสังเคราะห์ซึ่งการมีความคิดสังเคราะห์เป็น คุณลักษณะสำคัญในยุคปัจจุบันเพราะครูต้องสอนให้เด็กคิดได้ ทำเป็น มีความคิดวิเคราะห์และ ความคิดสังเคราะห์ซึ่งการที่ครูจะสอนสิ่งเหล่านี้ให้กับเด็กได้ ครูจำเป็นต้องมีสิ่งเหล่านี้ก่อน ด้าน การเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพ ในด้านนี้น้อยซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสมรรถภาพเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียน การสอน ด้านการเป็นผู้นำชุมชน ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพน้อยใน ด้านการเป็นผู้นำชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรพัฒนาสมรรถภาพในด้านนี้ ควรมีการจัดการอบรมใน ด้านการเป็นผู้นำชุมชน ส่งเสริมให้ครูสังคมศึกษามีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้น ในด้าน สมรรถภาพด้านคุณลักษณะที่มีมากมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสมรรถภาพ จำเป็นและสำคัญ มากสำหรับครูสังคมศึกษาซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ นิม นवल ทศวัฒน์ (2526) “รักและสนใจ ทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ร่วมกิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่ การอบรมสัมมนาครูสอนสังคมศึกษา เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจ และแนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ในหมู่ครูสอนสังคมศึกษาด้วยกัน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม” สมรรถภาพในเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ การมีมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ครูสังคมศึกษาคควรมีซึ่ง สอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) “มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน จูงใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้” และยังสอดคล้องกับ นิม นवल ทศวัฒน์ (2526) “ เป็นคน สุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตรกับคนทั่วไป สามารถปฏิบัติตนต่อบุคคลระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักสำรวจตน ยอมรับข้อบกพร่อง ของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องอยู่เสมอ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีและพร้อมที่จะปรับตัว ให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอยู่เสมอ ไม่

เอาเปรียบผู้อื่น เคารพในค่าของตน ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน ให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น เผยแพร่ความรู้ ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และชุมชน เป็นกันเองกับนักเรียน” และสมรรถภาพเกี่ยวกับการมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งการอ่านเป็นสมรรถภาพที่ครูสังคมนศึกษาควรมีเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ นิรมนวล ทศวัฒน์ “ เป็นคนรักการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ที่ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งด้านวิชาการและเหตุการณ์ของโลก ศึกษาสถานการณ์และสภาพการณ์ต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ข้อคิดเห็นที่ถูกต้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสังคมนศึกษา” ซึ่งสมรรถภาพเหล่านี้เป็นสมรรถภาพที่ครูสังคมนศึกษาจำเป็นต้องมีและสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิรูปการศึกษา

ด้านทักษะการปฏิบัติ : ครูสังคมนศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีทักษะการปฏิบัติมาก แต่มีสมรรถภาพที่น่าสนใจคือสมรรถภาพในด้านหลักสูตรซึ่งในด้านความรู้ ครูสังคมนศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมากแต่ในด้านการปฏิบัติครูสังคมนศึกษากลับปฏิบัติน้อย อาจเป็นเพราะในเรื่องหลักสูตรเป็นแนวความคิดเป็นนามธรรมพอเวลานำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก สมรรถภาพเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้อ การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้สอนต้องใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งมีวิธีการดังนี้ ผู้สอนจะต้องเตรียมการก่อนนำสื่อไปใช้ คือ ศึกษาเนื้อหาของสื่อในด้านความถูกต้อง ครบถ้วนและความเหมาะสมกับเวลา ศึกษาวิธีการใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง เตรียมจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้อย่างชนิด ต้องมีการเตรียมสถานที่ให้พร้อมและเหมาะสม การเตรียมพร้อมผู้เรียน ผู้สอนจะต้องบอกผู้เรียนให้ทราบจุดประสงค์ของการใช้สื่อชนิดนั้น เพื่อให้การสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม การประเมินการใช้สื่อ เป็นการนำข้อมูลต่างๆ หลังการจัดการจัดการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ว่า มีอุปสรรคปัญหาจากการใช้หรือไม่ เหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนหรือไม่ ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนเพียงใด การประเมินการใช้สื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกสื่อ ปรับปรุงวิธีการใช้สื่อ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการสอนครั้งต่อไป” ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ครูสังคมนศึกษายังแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในเรื่องนี้น้อยมากซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งครูสามารถหาความรู้จากที่ต่างๆ ในโลกได้จากการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต แต่ครูยังมีความรู้ในเรื่องนี้น้อยจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลให้มากขึ้นเพื่อจะได้เป็นคนรอบรู้ ทันโลก ทัน

เหตุการณ์ ด้านภาษาต่างประเทศ ครูสังคัมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองยังพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคิสพร ศรีสวัสดิ์ (2540) ที่การวิจัยพบว่าครูสังคัมศึกษายังมีความรู้ในด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษน้อย

2. ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ด้านความรู้ : ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในด้านความรู้มาก ยกเว้นความต้องการพัฒนาความรู้ในด้านวิธีสอนแบบบรรยายซึ่งความรู้ในวิธีสอนแบบบรรยายเป็นความรู้ที่ครูสังคัมศึกษามีอยู่ในตัวอยู่แล้วเพราะการสอนแบบบรรยายเป็นการสอนที่ครูสังคัมศึกษาใช้สอนอยู่เป็นประจำในการจัดการเรียนการสอน อาจเป็นด้วยเหตุนี้ครูสังคัมศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในวิธีสอนแบบบรรยายน้อย และยังมีประเด็นที่น่าสนใจคือความรู้ในด้านหลักสูตรการศึกษา ในยุคปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ครูสังคัมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องรู้หลักสูตรเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ นิ่มนวล ทศวัฒน์ (2526) “มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรมัธยมและหลักสูตรสังคัมศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี”และยังสอดคล้องกับ อุ่นจิต นาคนคร (สัมภาษณ์, 2547) “มีความรู้ในหลักสูตรสามารถนำมาบูรณาการ สามารถนำมามาตรฐานการเรียนรู้มาเขียนคำอธิบายรายวิชา ให้มีการบูรณาการที่แฝงไปด้วยทักษะกระบวนการและผลการเรียนรู้ และสามารถนำหลักสูตรแกนกลางมาผสมกับหลักสูตรท้องถิ่น” ความรู้ในศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ครูสังคัมศึกษามีความต้องการพัฒนาความรู้ในศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มากซึ่งความรู้นี้ถือเป็นสิ่งจำเป็นมากของครูสังคัมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับปีเตอร์ เอช มาโทเรลา (Peter H. Martorella, 1976) “ครูสังคัมศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ มีวิธีการแสวงหาความรู้ในเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ มีการติดตามและรู้จักวิธีการแสวงหาและติดตามความก้าวหน้าทางสังคมศาสตร์ และมีความสามารถในการบูรณาการเนื้อหาวิชาทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนสังคัมศึกษา” และยังสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ที่กล่าวถึงสมรรถภาพที่ครูสังคัมศึกษาควรมีในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างนี้ “สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ครูสังคัมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ครูสังคัมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ชุมชน สังคม ที่มีวัฒนธรรม

คล้ายคลึงและแตกต่างกัน สารที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภค สินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก ตลอดจนบทบาทของ เทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ มีความสามารถที่จะฉลาดเลือก ประเมิน คัดพิจารณา ผลที่เกิดจากทางเลือกและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ ครูสังคม ศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมา ของตนเอง ของสังคมและของประเทศชาติว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงมาสู่ ปัจจุบันอย่างไร มีความสามารถในการตีความและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ ปัญหา และ แบบแผนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เชิงประวัติศาสตร์ของประเทศและสังคมอื่นจากอดีตมาทำความเข้าใจปัจจุบัน และที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต สารที่ 5 ภูมิศาสตร์ ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการให้ ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ในการศึกษาความสัมพันธ์ของ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเชิงมิติสัมพันธ์ ทั้งในส่วนของประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม คติวิเคราะห์และตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ และผลกระทบที่มีต่อโลก องค์ความรู้ทั้ง 5 สารนี้ จะต้องจัดให้ ผู้เรียนเรียนรู้ครบทุกสาระในทุก ปีตลอด 12 ปีของการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ด้านคุณลักษณะ : ครูสังคมศึกษาเห็นว่าคนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้าน คุณลักษณะมาก เช่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นิมนวล ทศวัฒน์ (2526) กล่าวถึงครูสังคมศึกษาที่ดี “เป็นคนรักการอ่านการ ค้นคว้าหาความรู้ที่กล่าวหน้าทันสมัยเสมอทั้งด้านวิชาการและเหตุการณ์ของโลก...” ซึ่ง สมรรถภาพด้านคุณลักษณะเหล่านี้เป็นสมรรถภาพเครื่องช่วยให้คนนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจคือ สมรรถภาพด้านความคิด สังเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กล่าวถึงครูที่มีสมรรถภาพ ว่า “ส่งเสริมให้ผู้มีความสามารถในการคิด การจัดระบบข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ สรุป ประเมิน และนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นต่าง ๆ โดยสื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ...” เป็นผู้นำ ชุมชนเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งสมรรถภาพเหล่านี้เป็นสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษา จำเป็นต้องมีและสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคปฏิรูปการศึกษา

ด้านทักษะการปฏิบัติ : ครูสังคมศึกษามีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านทักษะการ ปฏิบัติมาก มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ความรู้ในด้านทฤษฎีและหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการเรียนการ

สอน การนำทฤษฎีและหลักจิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอนจะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับนิมิตพล ทศวัฒน์ (2526) “มีทักษะในการนำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การเสริมแรง การลงโทษ” ในด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น จาโรลิเมค (John Jarolimek, 1977) “สามารถอธิบายวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลายและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ สังคมศึกษา สามารถสร้างและใช้เทคนิคในการวัดเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในวิชาสังคมศึกษาในด้านความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเจตคติ และค่านิยม การพัฒนาทักษะ มีความสามารถในการเลือกและใช้แบบทดสอบมาตรฐานในวิชา สังคมศึกษา รายงานความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับรู้” และยังสอดคล้องกับ กรม วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) “การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะเน้นการประเมินผล จากสภาพจริง (authentic assessment) อันเป็นผลการประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหา ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่ แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งสามารถประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดแก่ผู้เรียน อันเป็น แนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพเพื่อบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ในการวัด และประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน ครูจะต้อง รู้จักใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายต่อไปนี้ การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การ ประเมินภาคปฏิบัติ scoring rubric การประเมินแฟ้มสะสมงาน (portfolio assessment)” เห็นได้ ว่าครูสังคมศึกษามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพให้มีความสอดคล้องกับการปฏิรูป การศึกษา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำหรับครูสังคมศึกษา
 - 1.1 ควรเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ และทักษะปฏิบัติเรื่องการจัดการเรียนการสอน ให้อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้
 - 1.2 ต้องมีคุณลักษณะด้านความคิดสังเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในวิชาชีพ
 - 1.3 ควรเข้าประชุมหรืออบรมวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำความรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. สำหรับสถาบันผลิตครูและหน่วยงาน

2.1 ควรจัดหลักสูตรให้มีการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอน วิธีสอน การทำวิจัย ภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นวิชาบังคับ เพื่อเตรียมครูสังคัมศึกษาเพื่อออกไปปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูสังคัมศึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรมีการติดตามประเมินผลสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. สำหรับการทําวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับประเทศ

3.2 ควรมีการศึกษาในรูปของการวิเคราะห์และติดตามผลของการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคัมศึกษาว่าได้ผลเพียงใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ และคณะ. 2526. การศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่ต้องการ.
กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- กฤษณวรรณ กิตติคุณ. 2540. ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กษมา สารสมุทร. 2524. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาใน จ. เชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรูญ คุณมี. 2520. ครูสังคมศึกษา. วิทยาสาร. 1(พฤศจิกายน 2520): 13-14.
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2519. แนวโน้มในการจัดการฝึกหัดครู. ครูปริทัศน์.
1(พฤษภาคม 2519): 3.
- คิสพร ศรีสวัสดิ์. 2540. ความต้องการการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวัช บุญแสง. 2544. การศึกษาสมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนวล ทศวัฒน์. 2526. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-4. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- บวร มณีเนตร. 2533. สิ่งแวดล้อมศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาโนทัศน์ใหม่สังคมศึกษา. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ. 2530. การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา
- ลาวัณย์ วิทยาอุตจกกุล. 2533. การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วันเพ็ญ วรรณโกมล. 2544. การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิชัย ต้นศิริ. 2542. คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชุมชน.
- วิชาการ, กรม. 2545. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิรุณ สุขารัตนกุล. สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2547.
- อนงค์นาถ วงศ์อัครางกูร. 2539. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัยยา หาญดำรงกุล. 2522. ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ้นจิต นาคนคร. สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2547.

ภาษาอังกฤษ

- Andersen, Hen O. 1972. **Competency Based Instruction For Science Teacher Preparation in Development Countries.** (Mimeographed) Bangkok : PTST.
- Coker, Homer. 1976. Identifying and Measuring Teacher Competencies : The Carroll Country Project. **Journal of Teacher Education** 27 (Spring 1976): 54.
- Good, Carter V. 1973. **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill Book Company.
- Jarolimek, John. 1977. The Status of Social Studies Education. **Social Education.** 41 (November – December 1977): 574.

- Kenedy, Gerard Joseph.1978. Competencies of Successful Teachers as Perceived by School Administrators in Connecticut and Teacher Educators at the University of Connecticut. **Dissertation Abstracts International** 38:10 (April 1978): 6070 – A.
- Mclendon, J, C. 1965. **Social Studies in Secondary Education**. NewYork : The Macmillan Company.
- Norman R. Dodl. 1973. Selecting Competency Outcomes for Teacher Education. **Journal of Teach Education** 24 Fall.
- Peter H, M. 1976. **Social Studies Strategies: theory into practice Ed**. New York: Harper & Row.
- Scheffler, F, L. 1998. "The Identification of Computer Competencies Needed by Public School Teachers. **Dissertation Abstract International** 58 (February 1998): 145 – A.
- Stewart, M, M. 1977. The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies for Secondary Social Studies Teachers. **Dissertation Abstracts International** 38: 2 (August 1977): 618 – A.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/1349

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

5 พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์อุ้นจิต นาคนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐมา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ (บัณฑิตศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680

ที่ ศธ.0512.6(2770.0603)/1351

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สินเท็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สินเท็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอพบพระคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/1350

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

5 พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0503)/2388

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาววศนิฐ์ธรรมา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความ
ต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิต
ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาววศนิฐ์ธรรมา ตามบุญ ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธ์ สุทธจิตต์)
รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2389

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศณัฐรฎมา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมโรงเรียนละ 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศณัฐรฎมา ตามบุญ ได้ทำการ เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2390

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความ
ต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรมโรงเรียนละ 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิต
ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2391

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมโรงเรียนละ 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ ได้ทำการ เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2392

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความ
ต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้
นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศณิษฐฎา ตามบุญ ได้ทดลองใช้
เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2393

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2394

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนอชิรวชิราวุธวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แร่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2395

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2396

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนรุ่งอรุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความ
ต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้
นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ได้ทดลองใช้
เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2397

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

21 มกราคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม จำนวน 6 คน โดยเป็นครูที่สอนวงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และวงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)
รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ 04014/ 0638

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
อาคาร 4 พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

31 มกราคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)

ด้วย นางสาวศนิษฐา ตามบุญ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต จากวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วยแบบสอบถามกับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม โรงเรียนละ 6 คน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พิจารณาแล้วเห็นว่าการวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและวงการศึกษาโดยรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตรุงค์ เปรมชัยพร)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

กลุ่มอำนาจการ

โทร. โทรสาร. 0 2354 5252

www.edbkk1.com

ที่ ศธ 04016/ 587

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
39/1 ซอยเพชรเกษม 48 ถนนเพชรเกษม
แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

15 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ฉบับ

ด้วยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แจ้งขออนุญาติให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ คือนางสาวศนิษฐา ตามบุญ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับครูสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสถานศึกษาของท่าน โดยเป็นครูที่สอนช่วงชั้นปีที่ 3 จำนวน 3 คน และช่วงชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ประสานงานกับสถานศึกษาในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาติให้ นางสาวศนิษฐา ตามบุญ ดำเนินการเก็บข้อมูลตามโครงการดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์วัฒน์ สุขกัณฑ์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

กลุ่มอำนาจการ

โทร 0 2410 2044 ต่อ 111

โทรสาร 0 2410 2650

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : area_bangkok3@hotmail.com

http://www.bangkok3.net

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ธีรพิพรรณ เอกสุภาพันธุ์
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. อาจารย์อุ๋นจิต นาคนคร
อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสายปัญญา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

๑. โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม
๒. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
๓. โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
๔. โรงเรียนเทพศิรินทร์
๕. โรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์
๖. โรงเรียนปทุมคงคา
๗. โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย
๘. โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
๙. โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
๑๐. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์
๑๑. โรงเรียนยานนาวาวิทยาคม
๑๒. โรงเรียนโยธินบูรณะ
๑๓. โรงเรียนราชวินิตมัธยม
๑๔. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
๑๕. โรงเรียนวัดราชบพิธ
๑๖. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
๑๗. โรงเรียนวัดสระเกศ
๑๘. โรงเรียนวัดสังเวช
๑๙. โรงเรียนสตรีวิทยา
๒๐. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
๒๑. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
๒๒. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
๒๓. โรงเรียนสาขাপัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์
๒๔. โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 2

๑. โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ
๒. โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
๓. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
๔. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
๕. โรงเรียนเทพศิลา
๖. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
๗. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา 2
๘. โรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
๙. โรงเรียนบางกะปิสุขุมновพันธุ์อุปถัมภ์
๑๐. โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง
๑๑. โรงเรียนราชดำริ
๑๒. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
๑๓. โรงเรียนลาดปลาเค้าวิทยาคม
๑๔. โรงเรียนศรีพฤฒา
๑๕. โรงเรียนเศรษฐบุศุทรบำเพ็ญ
๑๖. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุศุทรบำเพ็ญ
๑๗. โรงเรียนสารวิทยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เขต 3

๑. โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา
๒. โรงเรียนชินอรสวิทยาลัย
๓. โรงเรียนทิวธาภิเศก
๔. โรงเรียนทิววัฒนา
๕. โรงเรียนปัญญาารคุณ
๖. โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง
๗. โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
๘. โรงเรียนวิมุตยารามพิทยาลงกร
๙. โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
๑๐. โรงเรียนมัธยมวัดน้อยใน
๑๑. โรงเรียนวัดบรมมงคล
๑๒. โรงเรียนวัดรางบัว
๑๓. โรงเรียนวัดราชโอรส
๑๔. โรงเรียนวัดอินทาราม
๑๕. โรงเรียนศึกษานารี
๑๖. โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
๑๗. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
๑๘. โรงเรียนสวนอนันต์
๑๙. โรงเรียนสุวรรณพลับพลาวิทยาคม
๒๐. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
๒๑. โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความคิดเห็น
เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำเพื่อสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคมศึกษา ที่สอนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คำตอบของท่านจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีและความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพครูสังคมศึกษาที่จัดการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมในช่องว่างที่กำหนด ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

สาขาที่จบ.....

วิชาเอก.....

วิชาโท.....

4. ช่วงชั้นที่สอน

ช่วงชั้นที่ 3 จำนวนคาบที่จัดการเรียนรู้ คาบ/ สัปดาห์

ช่วงชั้นที่ 4 จำนวนคาบที่จัดการเรียนรู้ คาบ/ สัปดาห์

5. ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้

น้อยกว่า 5 ปี

5 - 15 ปี

มากกว่า 15 ปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูที่มีและความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาที่จัดการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูที่มีและความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาที่จัดการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อความ	ระดับสมรรถภาพที่มี				ระดับความต้องการพัฒนา			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
4.5 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการสืบสอบ								
4.6 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการคิด								
4.7 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการกลุ่ม								
4.8 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง								
4.9 การจัดการเรียนการสอน โดยเน้น การบูรณาการ								
4.10 การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI)								
4.11 การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ วิธีทำความเข้าใจกระจำคำนิยาม								
4.12 การจัดการเรียนการสอน เพื่อ พัฒนาการคิด โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ								
4.13 การจัดการเรียนการสอนตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT)								
5. ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร								
6. ความรู้เกี่ยวกับแผนการเรียนรู้ (แบบบูรณาการ)								
7. ความรู้เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้								
8. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน								
8.1 การบรรยาย								
8.2 การสาธิต								
8.3 การไปทัศนศึกษา								
8.4 การทำโครงการ								
8.5 การอภิปรายกลุ่มย่อย								
8.6 การแสดงละคร								
8.7 การแสดงบทบาทสมมุติ								
8.8 กรณีตัวอย่าง								

ข้อความ	ระดับสมรรถภาพที่มี				ระดับความต้องการพัฒนาสมรรถภาพ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านคุณลักษณะ							
1. มีความคิดวิเคราะห์								
2. มีความคิดสังเคราะห์								
3. มีจินตนาการความคิดริเริ่ม								
4. มีความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ								
5. สามารถตัดสินใจได้ทุกสถานการณ์								
6. เป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน								
7. เป็นผู้นำชุมชน								
8. มีความเป็นเหตุเป็นผล								
9. มีนิสัยรักการอ่าน								
10. มีมนุษยสัมพันธ์								
11. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ								
ด้านทักษะการปฏิบัติ								
1. นำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ร่วมกับหลักสูตรท้องถิ่น								
2. จัดการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้								
2.1 การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (ตามความสามารถของนักเรียน)								
2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์								
2.3 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา								
2.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน								
2.5 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ								
2.6 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด								
2.7 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม								
2.8 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง								
2.9 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ								

ข้อความ	ระดับสมรรถภาพที่มี				ระดับความต้องการพัฒนาสมรรถภาพ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
9.2 การสังเกต								
9.3 การสัมภาษณ์								
9.4 การประเมินภาคปฏิบัติ								
9.5 เกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถ								
ในการปฏิบัติงาน (scoring rubric)								
9.6 เพิ่มสะสมงาน								
10. ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ								
11. ใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น								
12. ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา								
13. ทำวิจัยในชั้นเรียน								
14. ใช้ Internet ในการสืบค้นข้อมูล								
15. ใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น								
16. ผลิตและพัฒนาสื่อ								
17. ประเมินคุณภาพสื่อ								
18. การเลือกและใช้สื่อ								
19. วิเคราะห์ค้นหาศักยภาพของผู้เรียน								
20. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล								
21. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการ								
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิต								

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศนิษฐา ตามบุญ เกิดวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2523 ที่จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาโทภูมิศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อปีการศึกษา 2544 เข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545 ปัจจุบันเป็นอาจารย์อยู่ที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย